ରେଜିଷ୍ଟ୍ରାର (ପ୍ରଶାସନ), ଓଡ଼ିଶା ଉଚ୍ଚ ନ୍ୟାୟାଳୟ, କଟକ

ବନାମ

ବିଧିକ ଦାୟାଦ ଏବଂ ଅନ୍ୟଜଣେ ଇତ୍ୟାଦିଙ୍କ ଦ୍ୱାରା ଶିଶିର କାନ୍ତ ଶତପଥୀ (ମୃତ)

16 ସେପ୍ଟେମ୍ବର, 1999

[ମୁଖ୍ୟ ବିଚାରପତି ଡ. ଏ.ଏସ୍. ଆନନ୍ଦ, କେ. ଭେଙ୍କଟସ୍ୱାମୀ, ଜି.ବି. ପଟ୍ଟନାୟକ, ଏସ୍.ପି. କୁର୍ଦୁକର୍ ଏବଂ ଏମ୍. ଜଗନ୍ନାଧ ରାଓ, ନ୍ୟାୟମୂର୍ତ୍ତି ବୃନ୍ଦ]

ଭାରତର ସମ୍ବିଧାନ, 1950 : ଅନୁଚ୍ଛେଦ 311 ସହିତ ପଠନ କରାଯାଇଥିବା ଅନୁଚ୍ଛେଦ 233, 234 ଏବଂ 235 ଓଡ଼ିଶା ରାଜ୍ୟର ନ୍ୟାୟିକ ଅଧିକାରୀମାନେ - ବାଧ୍ୟତାମୂଳକ ଅବସର - ଆଦେଶ ପାରିତ କରିବା ପାଇଁ ସକ୍ଷମ କର୍ତ୍ତୃପକ୍ଷ - ନିର୍ଣ୍ଣୟ କରାଗଲା, ଉଚ୍ଚ ନ୍ୟାୟାଳୟ ନ୍ୟାୟପାଳିକା ଅଧିକାରୀଙ୍କ ବିରୋଧରେ ଶୃଙ୍ଖଳାଗତ କାର୍ଯ୍ୟାନୁଷ୍ଠାନ ଆରମ୍ଭ କରିବା, ତଦନ୍ତ ବିଚାରାଧୀନ ଅବସ୍ଥାରେ ସେମାନଙ୍କୁ ନିଲମ୍ବିତ କରିବା ଏବଂ ସେମାନଙ୍କ ଉପରେ ଦଣ୍ଡ ଲାଗୁ କରିବାର କ୍ଷମତା ସମେତ ଅଧସ୍ତନ ନ୍ୟାୟପାଳିକା ଉପରେ ଶୃଙ୍ଖଳାଗତ ନିୟନ୍ତ୍ରଣର କ୍ଷମତା ବଜାୟ ରଖିଛନ୍ତି - କିନ୍ତୁ ବରଖାସ୍ତ, ଅପସାରଣ, ପଦବୀ ପାହ୍ୟାରେ ହ୍ରାସ, ସେବା ସମାପ୍ତି କିମ୍ବା ବାଧ୍ୟତାମୂଳକ ଅବସର ସମ୍ବନ୍ଧୀୟ ଆଦେଶ ସମ୍ପର୍କରେ, ଉଚ୍ଚ ନ୍ୟାୟାଳୟ କେବଳ ସୁପାରିଶକାରୀ କର୍ତ୍ତୃପକ୍ଷ ଅଟନ୍ତି ଏବଂ ନିଜେ ଏହି ଆଦେଶ ପାରିତ କରିପାରିବେ ନାହିଁ - ଏପରି ଏକ ଆଦେଶ ରାଜ୍ୟ ରାଜ୍ୟପାଳଙ୍କ ଦ୍ୱାରା ପାରିତ ହେବା ଆବଶ୍ୟକ - ତେବେ, ଉଚ୍ଚ ନ୍ୟାୟାଳୟର ସୁପାରିଶ ରାଜ୍ୟ ସରକାରଙ୍କ ପାଇଁ ବାଧ୍ୟତାମୂଳକ ହେବ - ଅଧସ୍ତନ ନ୍ୟାୟପାଳିକା - ଉପରେ ଶୃଙ୍ଖଳାଗତ ନିୟନ୍ତ୍ରଣ ।

ଏହି ତିନୋଟି ଆବେଦନରେ ପ୍ରଥମ ଉତ୍ତରଦାତା ଥିଲେ ଓଡ଼ିଶା ରାଜ୍ୟର ନ୍ୟାୟିକ ଅଧିକାରୀ । ଉଚ୍ଚ ନ୍ୟାୟାଳୟର ସମୀକ୍ଷା କମିଟି ଜନସ୍ୱାର୍ଥରେ ଉତ୍ତରଦାତାମାନଙ୍କୁ ସମୟ ପୂର୍ବରୁ ଅବସର ନେବାକୁ ସୁପାରିଶ କରିଥିଲେ । ତା 4.2.1987 ରିଖରେ ଅନୁଷ୍ଠିତ ଉଚ୍ଚ ନ୍ୟାୟାଳୟର ପୂର୍ଣ୍ଣ ନ୍ୟାୟାଳୟ ବୈଠକରେ ଉକ୍ତ ସୁପାରିଶକୁ ଗ୍ରହଣ କରାଯାଇଥିଲା । ଶେଷରେ ଉଚ୍ଚ ନ୍ୟାୟାଳୟଙ୍କ ଦ୍ୱାରା ଜାରି କରାଯାଇଥିବା 5.2.1987 ତାରିଖର ଅଧିସୂଚନା ଅନୁଯାୟୀ ଉତ୍ତରଦାତାମାନଙ୍କୁ ସମୟ ପୂର୍ବରୁ ଅବସର ଦିଆଯାଇଥିଲା । ବାଧ୍ୟତାମୂଳକ ଅବସର ଆଦେଶ ପାରିତ କରିବା ପାଇଁ ଉଚ୍ଚ ନ୍ୟାୟାଳୟର କ୍ଷମତା ନଥିବା ଦର୍ଶାଇ ଅନ୍ୟାନ୍ୟ ବିଷୟ ମଧ୍ୟରେ ରିଟ୍ ଆବେଦନ ଦାଖଲ କରାଯାଇଥିଲା । ଦୁଇଜଣିଆ ନ୍ୟାୟାଧୀଶଙ୍କ ଖଣ୍ଡପୀଠ ରିଟ୍ ଆବେଦନକୁ ଅନୁମତି ଦେଇଥିଲେ । ଫଳସ୍ୱରୂପ, ଉତ୍ତରଦାତାମାନଙ୍କୁ ସେମାନଙ୍କ କର୍ତ୍ତବ୍ୟରେ ଯୋଗଦେବାକୁ ଅନୁମତି ଦିଆଯାଇଥିଲା ।

ଦୁଇଜଣିଆ ନ୍ୟାୟାଧୀଶଙ୍କ ଖଣ୍ଡପୀଠର ରାୟ ପରେ, ଉଚ୍ଚ ନ୍ୟାୟାଳୟ ରାଜ୍ୟ ସରକାରଙ୍କୁ ଉତ୍ତରଦାତାମାନଙ୍କ ବାଧ୍ୟତାମୂଳକ ଅବସର ପାଇଁ ସୁପାରିଶ କରିଥିଲେ । ସେହି ସମୟରେ, ଉଚ୍ଚ ନ୍ୟାୟାଳୟ ଏହି ନ୍ୟାୟାଳୟରେ ଆବେଦନ ଦାଖଲ କରିଥିଲେ ଯାହା ଆକ୍ଷେପିତ ରାୟ କାର୍ଯ୍ୟକାରିତାକୁ ସ୍ଥଗିତ ରଖିଥିଲେ ଏବଂ ନିର୍ଦ୍ଦେଶ ଦେଇଥିଲେ ଯେ ଉତ୍ତରଦାତାମାନେ ସେମାନେ ଯୋଗ ଦେଇଥିବା ପଦବୀରେ କାମ କରିବେ ନାହିଁ । ଅନ୍ୟପକ୍ଷରେ, ରାଜ୍ୟ ସରକାର ଉଚ୍ଚ ନ୍ୟାୟାଳୟଙ୍କ ସମୟ ପୂର୍ବରୁ ଅବସର ଦେବା ସୁପାରିଶ ଅନୁଯାୟୀ ଉତ୍ତରଦାତାଙ୍କ କାର୍ଯ୍ୟାନୁଷ୍ଠାନ ଗ୍ରହଣ କରିନଥିଲେ, କାରଣ ଏହି ମାମଲା ସର୍ବୋଚ୍ଚ ନ୍ୟାୟାଳୟରେ ବିଚାରାଧୀନ ଥିଲା ।

ଆବେଦନଗୁଡ଼ିକର ସମାଧାନ କରି, ନ୍ୟାୟଳୟ ନିର୍ଣ୍ଣୟ କଲେ :

1.1. ଅନୁଚ୍ଛେଦ 233, 234 ଏବଂ 235 ର ସରଳ ଭାଷାକୁ ଦୃଷ୍ଟିରେ ରଖି ଏବଂ ବିଶେଷ କରି ସମ୍ବିଧାନର ଅନୁଚ୍ଛେଦ 311 ସହିତ ପଠନ କରାଯାଇଥିବା ଅନୁଚ୍ଛେଦ 235 କୁ ଦୃଷ୍ଟିରେ ରଖି, ଉଚ୍ଚ ନ୍ୟାୟାଳୟ ନିଜେ ବାଧ୍ୟତାମୂଳକ ଅବସରର ଆଦେଶ ପାରିତ କରିପାରିନଥିଲେ, ଯାହା ସେବା ସମାପ୍ତ କରିବା ସହିତ ସମାନ ।

ହରିୟାଣା ରାଜ୍ୟ ବନାମ *ଇନ୍ଦର ପ୍ରକାଶ ଆନନ୍ଦ ଏଚ.ସି.ଏସ. ଏବଂ ଅନ୍ୟମାନେ,* [1976] 2 ଏସସିସି 977 ଏବଂ *ରେଜିଷ୍ଟ୍ରାର, ମାଡ୍ରାସ ଉଚ୍ଚ ନ୍ୟାୟାଳୟ* ବନାମ *ଆର. ରାଜିଆ, ଇତ୍ୟାଦି,* [1988] 3 ଏସସିସି 211 ଉପରେ ନିର୍ଭର କରାଯାଇଥିଲା ।

1.2. ଉଚ୍ଚ ନ୍ୟାୟାଳୟ ଅଧସ୍ତନ ନ୍ୟାୟପାଳିକା ଉପରେ ଶୃଙ୍ଖଳାଗତ ନିୟନ୍ତ୍ରଣର କ୍ଷମତା ସମେତ ଶୃଙ୍ଖଳାଗତ କାର୍ଯ୍ୟାନୁଷ୍ଠାନ ଆରମ୍ଭ କରିବାର କ୍ଷମତା, ତଦନ୍ତ ବିଚାରାଧୀନ ଅବସ୍ଥାରେ ସେମାନଙ୍କୁ ନିଲମ୍ବିତ କରିବା ଏବଂ ସେମାନଙ୍କ ଉପରେ ଦଣ୍ଡବିଧାନ କରିବା କ୍ଷମତା ବଜାୟ ରଖିଥିବା ବେଳେ, କିନ୍ତୁ ଯେତେବେଳେ ନ୍ୟାୟପାଳିକା ଅଧିକାରୀମାନଙ୍କୁ ବରଖାସ୍ତ କରିବା, ହଟାଇବା, ପଦବୀ ସ୍ତରରେ ହ୍ରାସ କରିବା କିମ୍ବା କୌଣସି ଦୃଷ୍ଟିରୁ ଚାକିରିରୁ ବରଖାସ୍ତ କରିବାର ପ୍ରଶ୍ନ ଆସେ, ସେତେବେଳେ ଉଚ୍ଚ ନ୍ୟାୟାଳୟ କେବଳ ସୁପାରିଶକାରୀ କର୍ତ୍ତୃପକ୍ଷ ହୁଅନ୍ତି ଏବଂ ନିଜେ ଏପରି ଆଦେଶ ପାରିତ କରିପାରିବେ ନାହିଁ । ଏପରି ନିର୍ଣ୍ଣୟକୁ କାର୍ଯ୍ୟକାରୀ କରିବା ପାଇଁ ଆନୁଷ୍ଠାନିକ ଆଦେଶ ରାଜ୍ୟ ରାଜ୍ୟପାଳଙ୍କ ଦ୍ୱାରା ପାରିତ କରିବାକୁ ପଡିବ ।

ପଶ୍ଚିମବଙ୍ଗ ରାଜ୍ୟ ***ବନାମ*** *ନୃପେନ୍ଦ୍ର ନାଥ ବାଗଚି,* ***[1966] 1 ଏସ ସି ଆର 771;*** *ଏ.ପି. ର ମୁଖ୍ୟ ନ୍ୟାୟାଧୀଶ ଏବଂ ଅନ୍ୟମାନେ* ***ବନାମ****ଏଲ.ଭି.ଏ. ଦୀକ୍ଷିତୁଲୁ ଏବଂ ଅନ୍ୟମାନେ ଇତ୍ୟାଦି,* ***[1979] 2 ଏସ ସି ସି 34****; ୟୁ.ପି. ରାଜ୍ୟ ବନାମ ବଟୁକ ଦେଓ ପତି ତ୍ରିପାଠୀ ଏବଂ ଅନ୍ୟଜଣେ,*

*[1978] 2 ଏସ ସି ସି 102; ତେଜପାଲ ସିଂହ **ବନାମ** ୟୁ.ପି. ରାଜ୍ୟ ଏବଂ ଅନ୍ୟଜଣେ,* ***[1986] 3 ଏସ ସି ସି 604;*** *ରାଜସ୍ଥାନ ଉଚ୍ଚ ନ୍ୟାୟାଳୟ **ବନାମ** ରମେଶ ଚାନ୍ଦ ଏବଂ ଅନ୍ୟଜଣେ,* ***[1998] 3 ଏସ ସି ସି 72;*** *ଶ୍ୟାମ ଲାଲ **ବନାମ** ୟୁ.ପି. ରାଜ୍ୟ,* ***[1955] 1 ଏସ ସି ଆର 26;*** *ଏସ.ପି. ଗୁପ୍ତା, ଇତ୍ୟାଦି **ବନାମ** ଭାରତ ସଂଘ ଏବଂ ଅନ୍ୟଜଣେ ଇତ୍ୟାଦି,* ***[1981] ସପ୍ଲି. ଏସ୍ ସି ସି 87*** *ଏବଂ ଅଖିଳ ଭାରତୀୟ ବିଚାରପତି ସଂଘ ଓ ଅନ୍ୟମାନେ ଇତ୍ୟାଦି **ବନାମ** ଭାରତ ସଂଘ ଏବଂ ଅନ୍ୟମାନେ, ଇତ୍ୟାଦି,* ***[1993] 4 ଏସ ସି ସି 288, ଉଲ୍ଲେଖ କରାଯାଇଛି ।***

1.3. ବର୍ତ୍ତମାନର ମାମଲାରେ, ଓଡ଼ିଶା ଉଚ୍ଚ ନ୍ୟାୟାଳୟର ତାରିଖ 4.2.87 (ପ୍ରଶାସନିକ ପକ୍ଷରେ) ର ନିଷ୍ପତ୍ତିକୁ ବାଧ୍ୟତାମୂଳକ ଅବସର ଆଦେଶ ପାରିତ କରିବା ପାଇଁ ରାଜ୍ୟପାଳଙ୍କ ନିକଟକୁ ପଠାଇବା ଆବଶ୍ୟକ ଥିଲା । ତାହା କରାଯାଇ ନଥିଲା । ଉଚ୍ଚ ନ୍ୟାୟାଳୟ ନିଜେ ବାଧ୍ୟତାମୂଳକ ଅବସର ଆଦେଶ ପାରିତ କରିବା ଭୁଲ ଥିଲା । ଉଚ୍ଚ ନ୍ୟାୟାଳୟର ନ୍ୟାୟିକ ପକ୍ଷ ନ୍ୟାୟିକ ଅଧିକାରୀମାନଙ୍କ ସପକ୍ଷରେ ରିଟ୍ ଆବେଦନର ସଠିକ୍ ନିଷ୍ପତ୍ତି ନେଇଥିଲେ ଏବଂ ତା 4.2.1987 ରିଖ (ଅଧିସୂଚନା ତା 5.2.1987 ରିଖ ଦ୍ୱାରା ଜାରି କରାଯାଇଥିବା) ର ଆଦେଶ ଖରାପ ଥିଲା ବୋଲି ନିର୍ଣ୍ଣୟ କରିଥିଲେ । ଆବେଦନ ଅଧୀନରେ ଥିବା ଆଦେଶରେ କୌଣସି ତ୍ରୁଟି ନାହିଁ ।

2.1. ଯେତେବେଳେ, ତା 7.11.1991 ରିଖରେ ଅନୁଷ୍ଠିତ ପୂର୍ଣ୍ଣ ନ୍ୟାୟାଳୟ ବୈଠକର ଅନୁସରଣରେ, ଉଚ୍ଚ ନ୍ୟାୟାଳୟ ଉତ୍ତରଦାତାମାନଙ୍କ ବାଧ୍ୟତାମୂଳକ ଅବସର ପାଇଁ ସୁପାରିଶ କରିଥିଲେ, ସରକାର ଉକ୍ତ ସୁପାରିଶ ଉପରେ କାର୍ଯ୍ୟାନୁଷ୍ଠାନ କରିବାକୁ ମନା କରି ପାରି ନଥିଲେ । ଉଚ୍ଚ ନ୍ୟାୟାଳୟଙ୍କ ସୁପାରିଶକୁ ରାଜ୍ୟପାଳଙ୍କ ନିକଟକୁ ପଠାଇବା ପାଇଁ ସରକାରଙ୍କ ମାର୍ଗ ଉନ୍ମୁକ୍ତ ଥିଲା, ଯିଏ ଉଚ୍ଚ ନ୍ୟାୟାଳୟଙ୍କ ସୁପାରିଶ ଅନୁଯାୟୀ ଏକ ଆଦେଶ ପାରିତ କରିଥାନ୍ତେ କାରଣ ଉଚ୍ଚ ନ୍ୟାୟାଳୟଙ୍କ ସୁପାରିଶ ସରକାରଙ୍କ ଉପରେ ବାଧ୍ୟତାମୂଳକ ଥିଲା ।

*ହରିୟାଣା ରାଜ୍ୟ **ବନାମ** ଇନ୍ଦର ପ୍ରକାଶ ଆନନ୍ଦ ଏଚ୍.ସି.ଏସ୍. ଏବଂ ଅନ୍ୟମାନେ,* [1976] 2 ଏସ୍ ସି ସି 977, ଉପରେ ନିର୍ଭର କରାଯାଇଥିଲା ।

2.2.ଉଚ୍ଚ ନ୍ୟାୟାଳୟର ସୁପାରିଶରେ ବାଧ୍ୟତାମୂଳକ ଅବସରର ଆଦେଶ ନଦେବା ଦ୍ୱାରା, ଏକ ଅଦ୍ଭୁତ ପରିସ୍ଥିତି ସୃଷ୍ଟି ହୋଇଥିଲା ଏହି ଅର୍ଥରେ ଯେ ଉତ୍ତରଦାତା-ନ୍ୟାୟିକ ଅଧିକାରୀମାନେ ନା ସେବାରେ ଥିଲେ ନା ସେମାନେ ବୈଷୟିକ ଦୃଷ୍ଟିରୁ ଚାକିରିରୁ ବାହାରେ ଥିଲେ । ତେବେ ସେମାନେ କୌଣସି କାର୍ଯ୍ୟ ସମ୍ପାଦନ କରିନଥିଲେ । ଏହି ପରିସ୍ଥିତିରେ, ରାଜ୍ୟର ରାଜ୍ୟପାଳ ଉଚ୍ଚ ନ୍ୟାୟାଳୟର 7.11.1991 ତାରିଖର ପୂର୍ଣ୍ଣ ନ୍ୟାୟାଳୟ ବୈଠକରେ କରାଯାଇଥିବା ସୁପାରିଶ ଆଧାରରେ ନ୍ୟାୟିକ ଅଧିକାରୀମାନଙ୍କ ବାଧ୍ୟତାମୂଳକ ଅବସରର ଏକ ଆନୁଷ୍ଠାନିକ ଆଦେଶ ପାରିତ କରିବେ, ଯାହା ସରକାରଙ୍କ ଦ୍ୱାରା ସୁପାରିଶ

ଗ୍ରହଣ କରାଯିବା ତାରିଖ ଠାରୁ କାର୍ଯ୍ୟକାରୀ ହେବ, ଅର୍ଥାତ୍ ତା 2.12.1991 ରିଖ । ନ୍ୟାୟପାଳିକା ଅଧିକାରୀମାନେ (ଯେଉଁଥିରେ ମୃତ ନ୍ୟାୟପାଳିକା ଅଧିକାରୀଙ୍କ ଆଇନଗତ ପ୍ରତିନିଧି ସାମିଲ ରହିବେ), ତେଣୁ, ସେମାନଙ୍କର ଦରମା, ଭତ୍ତା ଏବଂ ଅନ୍ୟାନ୍ୟ ସମସ୍ତ ଆନୁସଙ୍ଗିକ ସୁବିଧା ତା 2.12.1991 ରିଖ ପର୍ଯ୍ୟନ୍ତ ପାଇବାକୁ ହକଦାର ହେବେ ।

ଦେୱାନୀ ଅପିଲୀୟ ଅଧିକାରିତା : ଦେୱାନୀ ଆବେଦନ ସଂଖ୍ୟା 4751/1992 ଇତ୍ୟାଦି

ଓ.ଜେ.ସି. ସଂଖ୍ୟା 1594/1988 ରେ ଓଡ଼ିଶା ଉଚ୍ଚ ନ୍ୟାୟାଳୟର ତା 8.8.91 ରିଖର ରାୟ ଏବଂ ଆଦେଶରୁ ।

ଉପସ୍ଥିତ ପକ୍ଷଙ୍କ ତରଫରୁ ଅଶୋକ କୁମାର ପଣ୍ଡା, (ଜୟନ୍ତ ଦାସ) ଓଡ଼ିଶା ସରକାରଙ୍କ ମହାଧିବକ୍ତା, ଏମ୍.ଏନ୍. କୃଷ୍ଣମଣି, କେ.କେ. ପଟେଲ, ଟି.କେ. ପ୍ରଧାନ, ଆର୍.ପି. ୱାଧୱାନୀ, ୱାଇ. ପ୍ରଭାକର ରାଓ, ରାଧା ଶ୍ୟାମ ଜେନା, ସି.ଏସ୍. ଭରଦ୍ୱାଜ ଏବଂ ଦେବାଶିଷ ମିଶ୍ର ।

ସି.ଏ. ସଂଖ୍ୟା 4752-53/92 ରେ ପ୍ରତିବାଦୀ ସଂଖ୍ୟା 1 ପାଇଁ ବ୍ୟକ୍ତିଗତ ଭାବେ (ଏନ୍.ପି.) ।

ନ୍ୟାୟାଳୟର ରାୟ **ନ୍ୟାୟମୂର୍ତ୍ତି କେ. ଭେଙ୍କଟସ୍ୱାମୀଙ୍କ** ଦ୍ୱାରା ପ୍ରଦାନ କରାଗଲା ।

ଏକ ସ୍ୱାଧୀନ ନ୍ୟାୟପାଳିକା ଗଣତନ୍ତ୍ରର ସମ୍ବିଧାନର ଅନ୍ୟତମ ମୌଳିକ ବୈଶିଷ୍ଟ୍ୟ । ତେବେ ଏହି ମାମଲାରେ, ଆମେ ନ୍ୟାୟପାଳିକାର ସ୍ୱାତନ୍ତ୍ର୍ୟତାର ପ୍ରତିଶୃତି ଦେଉଥିବା ସମ୍ବିଧାନର ବିଭିନ୍ନ ବ୍ୟବସ୍ଥା ସହିତ ଚିନ୍ତିତ ନୁହଁ, ବରଂ ଅଧସ୍ତନ ନ୍ୟାୟପାଳିକା ଉପରେ ଉଚ୍ଚ ନ୍ୟାୟାଳୟର ନିୟନ୍ତ୍ରଣର ପରିସର ଏବଂ ବ୍ୟାପକତା ସମ୍ବନ୍ଧରେ କାର୍ଯ୍ୟନିର୍ବାହୀକୁ ଅଲଗା ରଖି ଏହାର ସ୍ୱାତନ୍ତ୍ର୍ୟତାକୁ ବଜାୟ ରଖିବା ଭଳି ସୀମିତ ପ୍ରସଙ୍ଗ ସହିତ ଆମେ ଜଡ଼ିତ । ଆମ ସମ୍ବିଧାନ ନ୍ୟାୟପାଳିକାର ସ୍ୱାଧୀନତାକୁ ଉତ୍ସାହର ସହିତ ରକ୍ଷା କରିଛି । *ଏସ.ପି. ଗୁପ୍ତା, ଇତ୍ୟାଦି ବନାମ ଭାରତ ସଂଘ ଏବଂ ଅନ୍ୟଜଣେ, ଇତ୍ୟାଦି,* [1981] ସପ. ଏସ୍.ସି.ସି. 87, ଏହି ନ୍ୟାୟାଳୟ ନିର୍ଣ୍ଣୟ କରିଥିଲେ ଯେ ନ୍ୟାୟପାଳିକାର ସ୍ୱାଧୀନତା ନିଃସନ୍ଦେହରେ ସମ୍ବିଧାନର ଏକ ମୌଳିକ ଢାଞ୍ଚା, କିନ୍ତୁ ସ୍ୱାଧୀନତାର ଉକ୍ତ ଧାରଣାକୁ ସମ୍ବିଧାନର ଚାରି କୋଣ ମଧ୍ୟରେ ନିଶ୍ଚିତ କରିବାକୁ ହେବ ଏବଂ ଏହା ସମ୍ବିଧାନର ବାହାରକୁ ଯାଇପାରିବ ନାହିଁ । *ଅଖିଳ ଭାରତୀୟ ବିଚାରପତି ସଂଘ ଏବଂ ଅନ୍ୟମାନେ, ଇତ୍ୟାଦି ବନାମ ଭାରତ ସଂଘ ଏବଂ ଅନ୍ୟମାନେ,* ଇତ୍ୟାଦି, [1993] 4 ଏସ ସି ସି 288 ରେ ଏହି ନ୍ୟାୟାଳୟ ନିର୍ଣ୍ଣୟ କଲେ:

> " ସମ୍ବିଧାନ ଅଧୀନରେ କ୍ଷମତା ପୃଥକୀକରଣ ଏବଂ ଗଣତନ୍ତ୍ର ଓ ଆଇନ ର ନିୟମକୁ ସୁରକ୍ଷା ଏବଂ ପ୍ରୋତ୍ସାହନ ଦେବା ପାଇଁ ନ୍ୟାୟପାଳିକାର ସ୍ୱାଧୀନତା ବଜାୟ ରଖିବାର ଆବଶ୍ୟକତାକୁ ଦୃଷ୍ଟିରେ ରଖି, ଏହା ଆଦର୍ଶ ହୋଇଥାଆନ୍ତା ଯଦି ନ୍ୟାୟପାଳିକା ଉପରେ କାର୍ଯ୍ୟପାଳିକା ଏବଂ

ବ୍ୟବସ୍ଥାପିକାର ସବୁଠାରୁ ପ୍ରଭାବଶାଳୀ କ୍ଷମତା ଥାଏ, ଯଥା, କିଛି ବାଞ୍ଛନୀୟ ନିୟନ୍ତ୍ରଣ ଓ ସନ୍ତୁଳନ ଏହାର ସେବା ସର୍ତ୍ତାବଳୀ ନିର୍ଦ୍ଧାରଣ କରିବା ଅଧୀନରେ ଥିଲା । ଏହା ଏପରି ହୋଇଥାଏ, ଯଦିଓ ପରିଶେଷରେ, ନ୍ୟାୟପାଳିକାର ସେବା ସର୍ତ୍ତାବଳୀକୁ ଆଇନ ପ୍ରଣୟନ ଦ୍ୱାରା ଅନ୍ତର୍ଭୁକ୍ତ ଏବଂ ଘୋଷଣା କରିବାକୁ ପଡ଼ିଥାଏ । କିନ୍ତୁ ପ୍ରକୃତ କଥା ହେଉଛି ଯେ ଅନୁଚ୍ଛେଦ 309 କାର୍ଯ୍ୟପାଳିକା ଏବଂ ବିଧାନମଣ୍ଡଳକୁ ନ୍ୟାୟପାଳିକାର ସେବା ସର୍ତ୍ତାବଳୀ ନିର୍ଦ୍ଧାରଣ କରିବାର କ୍ଷମତା ପ୍ରଦାନ କରିଥାଏ, ଏହାର ଅର୍ଥ ନୁହେଁ ଯେ ନ୍ୟାୟପାଳିକାର ଏହି ପ୍ରସଙ୍ଗରେ କୌଣସି ମତାମତ ରହିବା ଉଚିତ ନୁହେଁ । ସେହି ଉଦ୍ଦେଶ୍ୟରେ ନ୍ୟାୟପାଳିକାର କୌଣସି ଭୂମିକାକୁ ଅସ୍ୱୀକାର କରିବା ସମ୍ବିଧାନର ଭାବନା ବିରୁଦ୍ଧରେ ହେବ, କାରଣ ତତ୍ତ୍ୱଗତ ଭାବରେ କାର୍ଯ୍ୟପାଳିକା କିମ୍ବା ବିଧାନମଣ୍ଡଳ ପାଇଁ ଉକ୍ତ କ୍ଷମତା ବ୍ୟବହାର କରି ନ୍ୟାୟପାଳିକାକୁ ପଛକୁ ଘୁଞ୍ଚାଇବା ଏବଂ ମୋଡ଼ ଦେବା ଅସମ୍ଭବ ହେବ ନାହିଁ । ଏପରି ପରିଣାମ ସମ୍ବିଧାନର ଏକ ମୌଳିକ ଆଦେଶ ବିରୁଦ୍ଧରେ ହେବ, ଯଥା, ନ୍ୟାୟପାଳିକାର ସ୍ୱାଧୀନତା ବଜାୟ ରଖିବା ।

ସତର୍କତାର ଏକ ଟିପ୍ପଣୀ ମାଧ୍ୟମରେ ଆମେ ଯୋଗ କରିପାରିବା ଯେ ଅଧସ୍ତନ ନ୍ୟାୟପାଳିକା ଉପରେ ଉଚ୍ଚ ନ୍ୟାୟାଳୟରେ ନ୍ୟସ୍ତ ନିୟନ୍ତ୍ରଣ ଯଦିଓ ନିରପେକ୍ଷ ଏବଂ ଅନନ୍ୟ, ସମ୍ବିଧାନ ଅଧୀନରେ କାର୍ଯ୍ୟପାଳିକା ଉପରେ ନ୍ୟସ୍ତ କ୍ଷମତାକୁ ଦଖଲ ନକରି ଏହାର ପ୍ରୟୋଗ କରିବାକୁ ପଡିବ । ଏହା ନିଶ୍ଚିତ ଭାବେ ଆମକୁ ଭାରତୀୟ ସମ୍ବିଧାନର ଅନୁଚ୍ଛେଦ 233, 234 ଏବଂ 235 ଉପରେ ବିଚାର କରିବାକୁ ଆଣିଥାଏ । ସେହି ଅନୁଚ୍ଛେଦଗୁଡ଼ିକ ଏହିପରି ପଢ଼ାଯାଏ :

"ଅନୁଚ୍ଛେଦ 233. ଜିଲ୍ଲା ବିଚାରପତିମାନଙ୍କ ନିଯୁକ୍ତି । - (1) କୌଣସି ରାଜ୍ୟରେ ଜିଲ୍ଲା ବିଚାରପତି ହେବା ପାଇଁ ବ୍ୟକ୍ତିମାନଙ୍କର ନିଯୁକ୍ତି, ଏବଂ ମୁତୟନ ଏବଂ ପଦୋନ୍ନତି ରାଜ୍ୟର ରାଜ୍ୟପାଳଙ୍କ ଦ୍ୱାରା କ୍ଷେତ୍ରାଧିକାରିତା ପ୍ରୟୋଗ କରୁଥିବା ଏପରି ରାଜ୍ୟର ଉଚ୍ଚ ନ୍ୟାୟାଳୟ ସହିତ ପରାମର୍ଶ କରି କରାଯିବ ।

(2) ପୂର୍ବରୁ କେନ୍ଦ୍ର କିମ୍ବା ରାଜ୍ୟର ସେବାରେ ନଥିବା ଜଣେ ବ୍ୟକ୍ତି କେବଳ ଜିଲ୍ଲା ବିଚାରପତି ଭାବରେ ନିଯୁକ୍ତ ହେବାକୁ ଯୋଗ୍ୟ ହେବେ ଯଦି ସେ ଅଧିବକ୍ତା କିମ୍ବା ଓକିଲ ଭାବେ କାର୍ଯ୍ୟ କରିବାରେ ସାତ ବର୍ଷରୁ କମ୍ ହୋଇନଥିବେ ଏବଂ ନିଯୁକ୍ତି ପାଇଁ ଉଚ୍ଚ ନ୍ୟାୟାଳୟଙ୍କ ଦ୍ୱାରା ସୁପାରିଶ କରାଯାଏ ।

ଅନୁଚ୍ଛେଦ 234. ନ୍ୟାୟିକ ସେବାରେ ଜିଲ୍ଲା ବିଚାରପତିଙ୍କ ବ୍ୟତୀତ ଅନ୍ୟ ବ୍ୟକ୍ତିମାନଙ୍କର ନିଯୁକ୍ତି । - ଏକ ରାଜ୍ୟର ନ୍ୟାୟିକ ସେବାରେ ଜିଲ୍ଲା ବିଚାରପତିଙ୍କ ବ୍ୟତୀତ ଅନ୍ୟ ବ୍ୟକ୍ତିମାନଙ୍କର ନିଯୁକ୍ତି ରାଜ୍ୟର ରାଜ୍ୟପାଳଙ୍କ ଦ୍ୱାରା ରାଜ୍ୟ ଲୋକସେବା ଆୟୋଗ ଏବଂ ସେହି ରାଜ୍ୟ ସମ୍ବନ୍ଧରେ

କ୍ଷେତ୍ରାଧିକାରିତା ପ୍ରୟୋଗ କରୁଥିବା ଉଚ୍ଚ ନ୍ୟାୟାଳୟ ସହିତ ପରାମର୍ଶ କରିବା ପରେ ସେହି ଉଦ୍ଦେଶ୍ୟରେ ତାଙ୍କ ଦ୍ୱାରା ପ୍ରସ୍ତୁତ ନିୟମ ଅନୁଯାୟୀ କରାଯିବ ।

ଅନୁଚ୍ଛେଦ 235. ଅଧସ୍ତନ ନ୍ୟାୟାଳୟ ଉପରେ ନିୟନ୍ତ୍ରଣ । - ଏକ ରାଜ୍ୟର ନ୍ୟାୟିକ ସେବାରେ ଥିବା ଏବଂ ଜିଲ୍ଲା ବିଚାରପତିଙ୍କ ପଦବୀଠାରୁ ନିମ୍ନତର କୌଣସି ପଦବୀରେ ଥିବା ବ୍ୟକ୍ତିଙ୍କ ନିଯୁକ୍ତି ଏବଂ ପଦୋନ୍ନତି ଏବଂ ଛୁଟି ମଞ୍ଜୁର ସମେତ ଜିଲ୍ଲା ନ୍ୟାୟାଳୟ ଏବଂ ତା ସଙ୍ଗେ ଅଧସ୍ତନ ନ୍ୟାୟାଳୟ ଉପରେ ନିୟନ୍ତ୍ରଣ ଉଚ୍ଚ ନ୍ୟାୟାଳୟରେ ନ୍ୟସ୍ତ ରହିବ, କିନ୍ତୁ ଏହି ଅନୁଚ୍ଛେଦରେ ଥିବା କୌଣସି ବିଷୟ ଏପରି କୌଣସି ବ୍ୟକ୍ତିଙ୍କଠାରୁ ଆବେଦନ କରିବାର କୌଣସି ଅଧିକାରକୁ ଛଡ଼ାଇ ନେବା ଭଳି ନିର୍ଦ୍ଧାରଣ କରାଯିବ ନାହିଁ, ଯାହା ସେ ତାଙ୍କ ସେବାର ସର୍ତ୍ତାବଳୀକୁ ନିୟନ୍ତ୍ରଣ କରୁଥିବା ଆଇନ ଅନୁଯାୟୀ କିମ୍ବା ଉଚ୍ଚ ନ୍ୟାୟାଳୟକୁ ତାଙ୍କ ସହିତ ଏପରି ଆଇନ ଅଧୀନରେ ନିର୍ଦ୍ଧାରିତ ସେବାର ସର୍ତ୍ତାବଳୀ ବ୍ୟତୀତ ଅନ୍ୟ କୌଣସି ଉପାୟରେ କାର୍ଯ୍ୟ କରିବା ପାଇଁ ପ୍ରାଧିକୃତ କରିପାରିବେ ।

ଯେଉଁ ପୃଷ୍ଠଭୂମିରେ ଉପରୋକ୍ତ ଅନୁଚ୍ଛେଦଗୁଡ଼ିକର ବ୍ୟାଖ୍ୟା ଧ୍ୟାନ ଆକର୍ଷଣ କରିଥାଏ, ତାହା ନିମ୍ନରେ ଦିଆଯାଇଛି ।

ସମ୍ପୃକ୍ତ ସମୟରେ ଦେୱାନୀ ଆବେଦନ ସଂଖ୍ୟା 4751/92 ରେ ପ୍ରଥମ ଉତ୍ତରଦାତା ଓଡ଼ିଶା ବରିଷ୍ଠ ନ୍ୟାୟିକ ସେବା (କନିଷ୍ଠ ଶାଖା) ରେ ମୁଖ୍ୟ ନ୍ୟାୟିକ ଦଣ୍ଡାଧିକାରୀ ଭାବରେ କାର୍ଯ୍ୟ କରୁଥିଲେ । ଦେୱାନୀ ଆବେଦନ ସଂଖ୍ୟା 4752 ଏବଂ 4753 ରେ ପ୍ରଥମ ଉତ୍ତରଦାତା ଓଡ଼ିଶା ନ୍ୟାୟିକ ସେବାର ଶ୍ରେଣୀ - I ରେ କାର୍ଯ୍ୟ କରୁଥିଲେ । ଓଡ଼ିଶା ଉଚ୍ଚ ନ୍ୟାୟାଳୟର ପୂର୍ଣ୍ଣ ନ୍ୟାୟାଳୟ ଦ୍ୱାରା ଗଠିତ ସମୀକ୍ଷା କମିଟି ତା 30.1.87 ରିଖରେ ବୈଠକ କରିଥିଲେ ଏବଂ ପୂର୍ଣ୍ଣ ନ୍ୟାୟାଳୟକୁ ସୁପାରିଶ କରିବାକୁ ନିଷ୍ପତ୍ତି ନେଇଥିଲେ ଯେ ପ୍ରତ୍ୟେକ ଆବେଦନରେ ଥିବା ପ୍ରଥମ ଉତ୍ତରଦାତା ଜନହିତରେ ସମୟ ପୂର୍ବରୁ ଅବସର ନେବେ । ସମୀକ୍ଷା କମିଟିର ସୁପାରିଶକୁ ପୂର୍ଣ୍ଣ ନ୍ୟାୟାଳୟ ଗ୍ରହଣ କରିଥିଲେ, ଯାହାର ବୈଠକ ତା 4.2.87 ରିଖରେ ହୋଇଥିଲା । ତଦନୁସାରେ, ତା 5.2.87 ରିଖରେ ଉଚ୍ଚ ନ୍ୟାୟାଳୟଙ୍କ ଦ୍ୱାରା ଜାରି ଅଧିସୂଚନା ଅନୁଯାୟୀ ପ୍ରତ୍ୟେକ ଆବେଦନରେ ପ୍ରଥମ ଉତ୍ତରଦାତା ସମୟ ପୂର୍ବରୁ ଅବସର ନେଇଥିଲେ । ସେହି ଅଧିସୂଚନାକୁ ଉଚ୍ଚ ନ୍ୟାୟାଳୟରେ ମୁଖ୍ୟତଃ ଏହି ଆଧାରରେ ଆପତ୍ତି କରାଯାଇଥିଲା ଯେ ବାଧ୍ୟତାମୂଳକ ଅବସର ଆଦେଶ ଦେବା ପାଇଁ ଉଚ୍ଚ ନ୍ୟାୟାଳୟଙ୍କ ପାଖରେ କ୍ଷମତା ନାହିଁ । ଏହା ଏହି ଆଧାରରେ ମଧ୍ୟ ଆପତ୍ତି କରାଯାଇଥିଲା ଯେ ବିବାଦୀୟ ଆକ୍ଷେପିତ ଆଦେଶ ଦେବା ପାଇଁ ସେମାନଙ୍କ ବିରୋଧରେ କୌଣସି ତଥ୍ୟ ନାହିଁ ।

ଉଚ୍ଚ ନ୍ୟାୟାଳୟ ନିଜେ ଉପରୋକ୍ତ ପରି ବାଧ୍ୟତାମୂଳକ ଅବସର ଆଦେଶ ପାରିତ କରିପାରିନଥାନ୍ତେ, ଯାହା ସେବା ସମାପ୍ତ କରିବା ସହିତ ସମାନ, ଯାହା ଉପରୋକ୍ତ ଅନୁଚ୍ଛେଦଗୁଡ଼ିକର ସରଳ ଭାଷାରେ ଏବଂ ବିଶେଷ କରି ଅନୁଚ୍ଛେଦ 311 ସହିତ ଅନୁଚ୍ଛେଦ 235 ପଠନରୁ ଉତ୍ପନ୍ନ ହୋଇଛି । ଏହି ପ୍ରଶ୍ନ ଉପରେ ଏହି ନ୍ୟାୟାଳୟ ଦ୍ୱାରା ଅନେକ ମାମଲାରେ ବିତର୍କ କରାଯାଇଛି ଏବଂ ଉତ୍ତର ଦିଆଯାଇଛି ।

ପଶ୍ଚିମବଙ୍ଗ ରାଜ୍ୟ ବନାମ ନୃପେନ୍ଦ୍ର ନାଥ ବାଗ୍ଚି, [1966] 1 ଏସ ସି ଆର 771 ମାମଲାରେ, ଏହି ନ୍ୟାୟାଳୟର ଏକ ସାମ୍ବିଧାନିକ ବିଚାରପୀଠ ଜଣେ କାର୍ଯ୍ୟନିର୍ବାହୀ ଜିଲ୍ଲା ଏବଂ ଦୌରା ବିଚାରପତିଙ୍କୁ ରାଜ୍ୟ ଲୋକ ସେବା ଆୟୋଗଙ୍କ ସହ ପରାମର୍ଶ କରିବା ପରେ କିନ୍ତୁ ଉଚ୍ଚ ନ୍ୟାୟାଳୟଙ୍କ ସହ ପରାମର୍ଶ ନକରି ବରଖାସ୍ତ କରିବାର ଆଦେଶକୁ ରଦ୍ଦ କରିବା ସମୟରେ ଅନୁଚ୍ଛେଦ 235 ର ପରିସରକୁ ବିସ୍ତୃତ ଭାବରେ ବିଚାର କରିଥିଲେ । ନ୍ୟାୟମୂର୍ତ୍ତି ହିଦୟାତୁଲ୍ଲା, (ସେତେବେଳେ ତାଙ୍କର ପ୍ରଭୁତ୍ୱ କାଳରେ) ବିଚାରପୀଠ ତରଫରୁ ମନ୍ତବ୍ୟ ଦେଇଥିଲେ ଯେ ଅନୁଚ୍ଛେଦ 311ରେ ଏପରି କିଛି ନାହିଁ ଯାହା ଏହି ଉପସଂହାରରେ ପହଞ୍ଚିବାକୁ ବାଧ୍ୟ କରେ ଯେ ଯଦି ଅନୁଚ୍ଛେଦ 235ରେ କିଛି କ୍ଷମତା ନ୍ୟସ୍ତ ଥାଏ, ତେବେ ଉଚ୍ଚ ନ୍ୟାୟାଳୟ ତଦନ୍ତ କରିବା ଅଧିକାରିତା କ୍ଷେତ୍ରରୁ ବହିଷ୍କୃତ ହୋଇଯିବେ । ଉଚ୍ଚ ନ୍ୟାୟାଳୟରେ ନ୍ୟସ୍ତ ହୋଇଥିବା ନିୟନ୍ତ୍ରଣ କେବଳ ନିଯୁକ୍ତି (ବରଖାସ୍ତ ଏବଂ ଅପସାରଣ ସମେତ) ଏବଂ ଜିଲ୍ଲା ବିଚାରପତିଙ୍କ ନିଯୁକ୍ତି ଏବଂ ପଦୋନ୍ନତି ପ୍ରସଙ୍ଗରେ ରାଜ୍ୟପାଳଙ୍କ କ୍ଷମତା ଅଧୀନରେ ଏକ ସମ୍ପୂର୍ଣ୍ଣ ନିୟନ୍ତ୍ରଣ ବିଷୟ ଅଟେ। ଉଚ୍ଚ ନ୍ୟାୟାଳୟରେ ନ୍ୟସ୍ତ ହୋଇଥିବା ନିୟନ୍ତ୍ରଣର ପ୍ରୟୋଗ ମଧ୍ୟରେ, ଉଚ୍ଚ ନ୍ୟାୟାଳୟ ଅନୁସନ୍ଧାନ କରିପାରିବେ, ବରଖାସ୍ତ କିମ୍ବା ଅପସାରଣ ବିଷୟ ବ୍ୟତୀତ ଅନ୍ୟ ଦଣ୍ଡବିଧାନ କରିପାରିବେ, ତେବେ ସେବାର ସର୍ତ୍ତାବଳୀ ଅନୁଯାୟୀ, ଯଦି ଆବେଦନର ଅଧିକାର ସେବାର ସର୍ତ୍ତାବଳୀ ଦ୍ୱାରା ମଞ୍ଜୁର କରାଯାଏ, ଏବଂ ଅନୁଚ୍ଛେଦ 311 ର ଖଣ୍ଡ (2) ଦ୍ୱାରା ଆବଶ୍ୟକ ଅନୁଯାୟୀ କାରଣ ଦର୍ଶାଇବାର ଏକ ସୁଯୋଗ ପ୍ରଦାନ କରାଯିବ, ଯେପର୍ଯ୍ୟନ୍ତ ରାଜ୍ୟପାଳ ସେହି ଖଣ୍ଡର ପ୍ରାବଧାନ (b) ଏବଂ (c) ଅଧୀନରେ କାର୍ଯ୍ୟ କରୁଥିବା ଏପରି ସୁଯୋଗ ପ୍ରଦାନ କରନ୍ତି ନାହିଁ ।

ହରିୟାଣା *ରାଜ୍ୟ ବନାମ ଇନ୍ଦର ପ୍ରକାଶ ଆନନ୍ଦ ଏଚ୍.ସି.ଏସ୍. ଓ ଅନ୍ୟମାନେ ,* [1976] 2 ଏସ୍ ସି ସି 977 ମାମଲାରେ, ଏହି ନ୍ୟାୟାଳୟର ଚାରି ଜଣିଆ ନ୍ୟାୟାଧୀଶଙ୍କ ବିଚାରପୀଠ ସମ୍ବିଧାନର ଅନୁଚ୍ଛେଦ 235 ର ପରିସର ଏବଂ ବ୍ୟାପକତା ଉପରେ ବିଚାର କରିବାର ସୁଯୋଗ ପାଇଥିଲେ । ଏହା ଏପରି ଏକ ମାମଲା ଥିଲା ଯେଉଁଥିରେ ରାଜ୍ୟ ସରକାର ଜଣେ ବରିଷ୍ଠ ଅଧସ୍ତନ ବିଚାରପତିଙ୍କୁ ବାଧ୍ୟତାମୂଳକ ଭାବେ ଅବସର ଦେଇଥିଲେ, ଯଦିଓ ଉଚ୍ଚ ନ୍ୟାୟାଳୟ କେବଳ ତାଙ୍କ ପଦାବନତି ପାଇଁ ସୁପାରିଶ କରିଥିଲେ । ଏହି ନ୍ୟାୟାଳୟ ନିର୍ଣ୍ଣୟ କଲେ :

ଅନୁଚ୍ଛେଦ 15 - *ବାଗ୍ଚିଙ୍କ ମାମଲାରେ* ଏହି ନ୍ୟାୟାଳୟ କହିଛନ୍ତି ଯେ ନ୍ୟାୟିକ ସେବାର ସଦସ୍ୟମାନଙ୍କ ଆଚରଣ ଏବଂ ଶୃଙ୍ଖଳା ଉପରେ ନ୍ୟାୟାଳୟଙ୍କ ନିୟନ୍ତ୍ରଣ ରହିଛି । ଉଚ୍ଚ ନ୍ୟାୟାଳୟ ଦ୍ୱାରା ଶୃଙ୍ଖଳାଗତ ଅଧିକାରିତା କ୍ଷେତ୍ରରେ ପାରିତ ଆଦେଶ ସେବାର ସର୍ତ୍ତାବଳୀ ଅନୁଯାୟୀ ଏକ ଆବେଦନର ବିଷୟ ଅଟେ । ଉଚ୍ଚ ନ୍ୟାୟାଳୟ ନ୍ୟାୟିକ ସେବାର ସଦସ୍ୟମାନଙ୍କ ସହିତ ସେବାର ନିୟମ ଏବଂ ସର୍ତ୍ତାବଳୀ ଅନୁଯାୟୀ କାର୍ଯ୍ୟ କରିଥାଏ । *ବାଗ୍ଚିଙ୍କ ମାମଲାରେ* ଏହି ନ୍ୟାୟାଳୟ କହିଛନ୍ତି ଯେ "ଡିଲ୍" ଶବ୍ଦ କେବଳ ପ୍ରଶାସନିକ ଅଧିକାରିତା ନୁହେଁ ବରଂ ଶୃଙ୍ଖଳାକୁ ସୂଚାଇଥାଏ । *ଉଚ୍ଚ ନ୍ୟାୟାଳୟଙ୍କ ସୁପାରିଶ କ୍ରମେ, ଜଣେ ସଦସ୍ୟ ତାଙ୍କ ଅବସର ଗ୍ରହଣ କରିବା ପାଇଁ ନିର୍ଦ୍ଧାରିତ ବୟସରେ ପହଞ୍ଚିବା ପୂର୍ବରୁ ତାଙ୍କ ନିଯୁକ୍ତିକୁ ସମାପ୍ତ କରିବା ଆଦେଶ ରାଜ୍ୟ ସରକାରଙ୍କ ଦ୍ୱାରା ପାରିତ ହେବ । ଏହାର କାରଣ ହେଉଛି ଉଚ୍ଚ ନ୍ୟାୟାଳୟ ନିଯୁକ୍ତି, ଅପସାରଣ, ପଦବୀ ସ୍ତରରେ ହ୍ରାସ କିମ୍ବା ସେବା ସମାପ୍ତ କରିବା ପାଇଁ କର୍ତ୍ତୃପକ୍ଷ ନୁହଁନ୍ତି ।*

ଅନୁଚ୍ଛେଦ 16 - ଏହା ସତ୍ୟ ଯେ ଅବସର ବୟସ ନିର୍ଦ୍ଧାରଣ କରିବା ରାଜ୍ୟ ସରକାରଙ୍କ ଅଧିକାର । ସେବା ସର୍ତ୍ତାବଳୀ ପରିଚାଳନା କରୁଥିବା ନିୟମ ଅନୁଯାୟୀ ସେହି ଅବଧିକୁ ହ୍ରାସ କରିବା ଶୃଙ୍ଖଳାଗତ ନିୟନ୍ତ୍ରଣ ତଥା ପ୍ରଶାସନିକ ନିୟନ୍ତ୍ରଣ ସହିତ ଜଡିତ ଏକ ବିଷୟ । ଶୃଙ୍ଖଳାଗତ ନିୟନ୍ତ୍ରଣର ଅର୍ଥ କେବଳ ଅସଦାଚରଣ ପାଇଁ ଦଣ୍ଡ ପ୍ରଦାନ କରିବାର ଅଧିକାରିତା କ୍ଷେତ୍ର ନୁହେଁ । ଏହା ମଧ୍ୟ ଜଣେ ସଦସ୍ୟଙ୍କ କାର୍ଯ୍ୟଶୈଳୀ ସନ୍ତୋଷଜନକ କି ନୁହେଁ ତାହା ନିର୍ଦ୍ଧାରଣ କରିବାର କ୍ଷମତାକୁ ଅନ୍ତର୍ଭୁକ୍ତ କରେ ଯାହା ତାଙ୍କୁ ଅବସର ଗ୍ରହଣ ବୟସ ପର୍ଯ୍ୟନ୍ତ ସମ୍ପୂର୍ଣ୍ଣ କାର୍ଯ୍ୟକାଳ ପାଇଁ ସେବାରେ ରହିବାକୁ ଯୋଗ୍ୟ କରେ । ନ୍ୟାୟିକ ସେବାର ସଦସ୍ୟମାନଙ୍କ ଉପରେ ପ୍ରଶାସନିକ, ନ୍ୟାୟିକ ଏବଂ ଶୃଙ୍ଖଳାଗତ ନିୟନ୍ତ୍ରଣ କେବଳ ଉଚ୍ଚ ନ୍ୟାୟାଳୟରେ ନ୍ୟସ୍ତ । ପ୍ରଶାସନିକ ଏବଂ ଶୃଙ୍ଖଳାଗତ ଅଧିକାରିତା କ୍ଷେତ୍ରରେ ସମୟ ପୂର୍ବରୁ ଅବସର ଦିଆଯାଇଥାଏ । ଏହା ପ୍ରଶାସନିକ କାରଣ ତାଙ୍କୁ ସମୟ ପୂର୍ବରୁ ଅବସର ଦେବା ପାଇଁ ଜନହିତରେ ନିଷ୍ପତ୍ତି ନିଆଯାଇଥାଏ । ଏହା ଶୃଙ୍ଖଳାଗତ କାରଣ ଏହି ନିର୍ଣ୍ଣୟ ନିଆଯାଇଥିଲା ଯେ ସେ ଅବସର ଗ୍ରହଣ କରିବାର ସାଧାରଣ ବୟସ ପର୍ଯ୍ୟନ୍ତ ସେବାରେ ରହିବାକୁ ଯୋଗ୍ୟ ନୁହଁନ୍ତି ଏବଂ ଏପରି କରିବା ଜନସ୍ୱାର୍ଥର କଥା ।

ଅନୁଚ୍ଛେଦ 18 - ଉଚ୍ଚ ନ୍ୟାୟାଳୟରେ ନ୍ୟସ୍ତ ନିୟନ୍ତ୍ରଣ ହେଉଛି ଯେ ଯଦି ଉଚ୍ଚ ନ୍ୟାୟାଳୟ ମତ ଦିଅନ୍ତି ଯେ ନିର୍ଦ୍ଦିଷ୍ଟ ନ୍ୟାୟିକ ଅଧିକାରୀ ସେବାରେ ରହିବା ପାଇଁ ଯୋଗ୍ୟ ନୁହଁନ୍ତି, ତେବେ ଉଚ୍ଚ ନ୍ୟାୟାଳୟ ରାଜ୍ୟପାଳଙ୍କୁ ଏହା ଜଣାଇବେ କାରଣ ରାଜ୍ୟପାଳଙ୍କୁ ବରଖାସ୍ତ, ଅପସାରଣ, ପଦବୀ ସ୍ତରରେ ହ୍ରାସ କିମ୍ବା ନିଯୁକ୍ତିକୁ ସମାପ୍ତ କରିବାର ଅଧିକାର ରହିଛି । ଏଭଳି କ୍ଷେତ୍ରରେ ସମ୍ବିଧାନରେ ବିଚାର କରାଯାଉଛି ଯେ ରାଜ୍ୟର ମୁଖ୍ୟ ଭାବେ ରାଜ୍ୟପାଳ ଉଚ୍ଚ ନ୍ୟାୟାଳୟର ସୁପାରିସ ଅନୁଯାୟୀ କାର୍ଯ୍ୟ କରିବେ । ଯଦି ଉଚ୍ଚ ନ୍ୟାୟାଳୟର ସୁପାରିଶ ରାଜ୍ୟ

ଉପରେ ବାଧ୍ୟତାମୂଳକ ବୋଲି ଧରାଯାଏ ନାହିଁ, ତେବେ ଏହାର ପରିଣାମ ଦୁର୍ଭାଗ୍ୟଜନକ ହେବ । ନ୍ୟାୟାଳୟଙ୍କ ସୁପାରିସକୁ ରାଜ୍ୟ ଗ୍ରହଣ କରିବା ଜନହିତକର । *ଉଚ୍ଚ ନ୍ୟାୟାଳୟରେ ଅଧସ୍ତନ ନ୍ୟାୟପାଳିକା ଉପରେ ସମ୍ପୂର୍ଣ୍ଣ ନିୟନ୍ତ୍ରଣ ନ୍ୟସ୍ତ ହେବା ଫଳରେ ଉଚ୍ଚ ନ୍ୟାୟାଳୟର ଅଧିକାରିତା କ୍ଷେତ୍ର ମଧ୍ୟରେ ଥିବା ପ୍ରସଙ୍ଗରେ ଏହାର ନିଷ୍ପତ୍ତି ରାଜ୍ୟକୁ ଆବଦ୍ଧ କରି ରଖିବ । "ଉଚ୍ଚ ନ୍ୟାୟାଳୟଙ୍କ ସୁପାରିଶ କ୍ରମେ ସରକାର କାର୍ଯ୍ୟାନୁଷ୍ଠାନ ଗ୍ରହଣ କରିବେ । ତାହା ହେଉଛି ଧାରା 235 ର ବ୍ୟାପକ ଆଧାର ।*

ୟୁ.ପି. ରାଜ୍ୟ ବନାମ ବଟୁକ ଦେଓ ପତି ତ୍ରିପାଠୀ ଏବଂ ଅନ୍ୟଜଣେ, [1978] 2 ଏସ ସି ସି 102 ମାମଲାରେ, ଏହି ନ୍ୟାୟାଳୟର ଏକ ସାମ୍ବିଧାନିକ ବିଚାରପୀଠ ପୁଣିଥରେ ଉଚ୍ଚ ନ୍ୟାୟାଳୟଙ୍କ ପ୍ରଶାସନିକ କମିଟିର ସୁପାରିଶରେ ରାଜ୍ୟ ରାଜ୍ୟପାଳଙ୍କ ଦ୍ୱାରା ପାରିତ ବାଧ୍ୟତାମୂଳକ ଅବସର ଆଦେଶର ବୈଧତା ଉପରେ ବିଚାର କରିବାକୁ ଏକ ସୁଯୋଗ ପାଇଥିଲେ । ପ୍ରଶାସନିକ କମିଟିର ସୁପାରିଶକୁ ଉଚ୍ଚ ନ୍ୟାୟାଳୟ (ପୂର୍ଣ୍ଣ ନ୍ୟାୟାଳୟ) ଙ୍କ ସୁପାରିଶ ଭାବେ ବ୍ୟାଖ୍ୟା କରାଯାଇ ପାରିବ ନାହିଁ ବୋଲି ଦର୍ଶାଇ ଉଚ୍ଚ ନ୍ୟାୟାଳୟ ଜିଲ୍ଲା ଦେୱାନୀ ବିଚାରପତିଙ୍କ ବାଧ୍ୟତାମୂଳକ ଅବସର ଆଦେଶକୁ ରଦ୍ଦ କରିଦେଇଥିଲେ । ଉଚ୍ଚ ନ୍ୟାୟାଳୟଙ୍କ ରାୟକୁ ରଦ୍ଦ କରି ଏବଂ ପ୍ରଶାସନିକ ସମିତି ମାଧ୍ୟମରେ ସୁପାରିଶର ପ୍ରକ୍ରିୟାକୁ ଅନୁମୋଦନ କରି ଏହି ନ୍ୟାୟାଳୟ ମନ୍ତବ୍ୟ ଦେଇଛନ୍ତି :

> "ଏଠାରେ, ଉତ୍ତରଦାତାଙ୍କ ବାଧ୍ୟତାମୂଳକ ଅବସର ନେବାର ନିଷ୍ପତ୍ତି ନିଜେ ଉଚ୍ଚ ନ୍ୟାୟାଳୟର ନ୍ୟାୟମୂର୍ତ୍ତିଙ୍କ ଦ୍ୱାରା ନିଆଯାଇଥିଲା, ଯଦିଓ ସମସ୍ତଙ୍କ ଦ୍ୱାରା ନୁହେଁ ।ଯଦି କେତେକ କିନ୍ତୁ ଉଚ୍ଚ ନ୍ୟାୟାଳୟର ସମସ୍ତ ନ୍ୟାୟମୁର୍ତ୍ତି ଅଧସ୍ତନ ନ୍ୟାୟାଳୟ ଉପରେ ଉଚ୍ଚ ନ୍ୟାୟାଳୟର ନିୟନ୍ତ୍ରଣ ଅଧିକାରିତା କ୍ଷେତ୍ର ମଧ୍ୟରେ ଥିବା ଏକ ବିଷୟ ସମ୍ବନ୍ଧୀୟ ନିଷ୍ପତ୍ତିରେ ଭାଗ ନିଅନ୍ତି ନାହିଁ,ତେବେ ଉଚ୍ଚ ନ୍ୟାୟାଳୟ ନିଜ କର୍ମଚାରୀଙ୍କୁ ଏକ ବାହ୍ୟ କର୍ତ୍ତୃପକ୍ଷଙ୍କ ନିକଟରେ ସମର୍ପଣ କରି ନିଜକୁ ନଗଣ୍ୟ ମନେ କରନ୍ତି ନାହିଁ । ଏହାର ନିୟମ ଅନୁଯାୟୀ ଉଚ୍ଚ ନ୍ୟାୟାଳୟ ଦ୍ୱାରା ଗ୍ରହଣ କରାଯାଇଥିବା ପ୍ରକ୍ରିୟା ଅଧସ୍ତନ ନ୍ୟାୟପାଳିକାର ସ୍ୱାଧୀନତାକୁ ବିଧ୍ୱଂସ କରେ ନାହିଁ, ଯାହା ଅନୁଚ୍ଛେଦ 235 ସ୍ୱୀକାର କରେ ଏବଂ ହାସଲ କରିବାକୁ ଚେଷ୍ଟା କରେ ।

ବିଦ୍ୱାନ ନ୍ୟାୟମୂର୍ତ୍ତିବୃନ୍ଦ ଆହୁରି କହିଥିଲେ ଯେ ପ୍ରଶାସନିକ କମିଟି ଦ୍ୱାରା କରାଯାଇଥିବା ସୁପାରିଶକୁ କୌଣସି ଆଇନଗତ କିମ୍ବା ସାମ୍ବିଧାନିକ ଦୁର୍ବଳତାରେ ପୀଡ଼ିତ ବୋଲି କୁହାଯାଇପାରିବ ନାହିଁ ।

ଏ.ପି. ର ମୁଖ୍ୟ ନ୍ୟାୟଧିଶ ଏବଂ ଅନ୍ୟମାନେ ବନାମ ଏଲ୍.ଭି.ଏ. ଦୀକ୍ଷିତୁଲୁ ଏବଂ ଅନ୍ୟମାନେ ଇତ୍ୟାଦି ମାମଲାରେ, [1979] 2 ଏସ୍ ସି ସି 34, ଏହି ନ୍ୟାୟାଳୟର ଏକ ସାମ୍ବିଧାନିକ ବିଚାରପୀଠ ପୁଣିଥରେ ଉଚ୍ଚ ନ୍ୟାୟାଳୟଙ୍କ ସୁପାରିଶରେ ରାଜ୍ୟ ରାଜ୍ୟପାଳଙ୍କ ଦ୍ୱାରା ପାରିତ ବାଧ୍ୟତାମୂଳକ ଅବସର

ଆଦେଶର ବୈଧତା ଉପରେ ବିଚାର କରିଥିଲେ । ସେହି ଆଦେଶ ରାଜ୍ୟ ପ୍ରଶାସନିକ ନ୍ୟାୟାଧିକରଣରେ ଆପତ୍ତି କରାଯାଇଥିଲା ଏବଂ ଏହି ନ୍ୟାୟାଳୟରେ ଯେତେବେଳେ ରାଜ୍ୟ ପ୍ରଶାସନିକ ନ୍ୟାୟାଧିକରଣର ଏହି ଆବେଦନକୁ ଗ୍ରହଣ କରିବାର କୌଣସି ଅଧିକାରିତା କ୍ଷେତ୍ର ନାହିଁ ବୋଲି ବିବେଚନା କରିଥିଲା, ନିମ୍ନମତେ ମନ୍ତବ୍ୟ ଦେଇଥିଲେ :

"ଉତ୍ତରଦାତା 1, ଶ୍ରୀ ଭି.ଭି.ଏସ୍. କୃଷ୍ଣମୂର୍ଥୀ , ସେହି ଆବେଦନରେ, ବାସ୍ତବ ସମୟରେ, ଆନ୍ଧ୍ର ପ୍ରଦେଶ ରାଜ୍ୟ ନ୍ୟାୟିକ ସେବାର ଜଣେ ସଦସ୍ୟ ଥିଲେ । 1974 ମସିହା ନଭେମ୍ବର 24 ତାରିଖରେ ତାଙ୍କୁ 50 ବର୍ଷ ବୟସ ହୋଇଥିଲା । ଉଚ୍ଚ ନ୍ୟାୟାଳୟଙ୍କ ସୁପାରିଶ କ୍ରମେ ରାଜ୍ୟ ସରକାରଙ୍କ ସେପ୍ଟେମ୍ବର 29, 1975 ତାରିଖର ଏକ ଆଦେଶ ଦ୍ୱାରା, ଜନହିତ ଦୃଷ୍ଟିରୁ, ସେ ସମୟ ପୂର୍ବରୁ ଅବସର ନେଇଥିଲେ । ସରକାର ଏହି ଆଦେଶ ପାରିତ କରିବା ପୂର୍ବରୁ, ଉଚ୍ଚ ନ୍ୟାୟାଳୟ ଦ୍ୱାରା ନିଯୁକ୍ତ ନ୍ୟାୟାଧୀଶମାନଙ୍କ ଏକ ସମିତି, ଉତ୍ତରଦାତା 1ଙ୍କ ସମଗ୍ର ସେବା କାର୍ଯ୍ୟଶୈଳୀ ଏବଂ ଅନ୍ୟ ନ୍ୟାୟିକ ଅଧିକାରୀଙ୍କ କାର୍ଯ୍ୟଶୈଳୀ ଉପରେ ବିଚାର କରିଥିଲେ ଏବଂ ଜନହିତରେ ପ୍ରଥମ ଉତ୍ତରଦାତାଙ୍କୁ ସମୟ ପୂର୍ବରୁ ଅବସର ନେବାକୁ ନିଷ୍ପତ୍ତି ନେଇଥିଲେ ।

....

....

ଅନୁଚ୍ଛେଦ 235 ର ବ୍ୟାଖ୍ୟା ଏବଂ ପରିସର ଏହି ନ୍ୟାୟାଳୟର ଅନେକ ନିଷ୍ପତ୍ତିର ବିଷୟ ହୋଇଛି । ଏହି ନିଷ୍ପତ୍ତି ଦ୍ୱାରା ସ୍ପଷ୍ଟୀକୃତ ସ୍ଥିତି ହେଉଛି ଯେ ଅନୁଚ୍ଛେଦ 235 ଅନୁଯାୟୀ ଉଚ୍ଚ ନ୍ୟାୟାଳୟରେ ନ୍ୟସ୍ତ ଅଧସ୍ତନ ନ୍ୟାୟପାଳିକା ଉପରେ ନିୟନ୍ତ୍ରଣ ସ୍ୱତନ୍ତ୍ର ପ୍ରକୃତିର, ପରିସରରେ ବ୍ୟାପକ ଏବଂ କାର୍ଯ୍ୟରେ ପ୍ରଭାବଶାଳୀ । ଏହା ବିଭିନ୍ନ ପ୍ରକାରର ବିଷୟକୁ ବୁଝିଥାଏ । ଅନ୍ୟମାନଙ୍କ ମଧ୍ୟରେ ଏହା ଅନ୍ତର୍ଭୁକ୍ତ :

(ଏ) ....

(ବି) ....

(ସି) ....

(ଡି) ....

(ଇ) ....

(ଏଫ୍) ....

(ଜି) ଜିଲ୍ଲା ନ୍ୟାୟାଳୟ ଏବଂ ଅଧସ୍ତନ ନ୍ୟାୟାଳୟର ବିଚାରପତିମାନଙ୍କ ସମୟ ପୂର୍ବରୁ କିମ୍ବା ବାଧ୍ୟତାମୂଳକ ଅବସର ଗ୍ରହଣ ।

....

....

ଶେଷ-ଉଲ୍ଲିଖିତ ମାମଲା (ଇନ୍ଦର ପ୍ରକାଶ ଆନନ୍ଦ) ରେ ସରକାରୀ କର୍ମଚାରୀ ଜଣକ ଜିଲ୍ଲା ବିଚାରପତିଙ୍କ ସ୍ତରରେ କାର୍ଯ୍ୟ କରୁଥିଲେ । ଉଚ୍ଚ ନ୍ୟାୟାଳୟ ସୁପାରିଶ କରିଥିଲେ ଯେ ତାଙ୍କୁ ବରିଷ୍ଠ ଅଧସ୍ତନ ବିଚାରପତି/ମୁଖ୍ୟ ନ୍ୟାୟିକ ମାଜିଷ୍ଟ୍ରେଟର ପ୍ରକୃତ ପଦବୀକୁ ପଦାବନତି କରାଯିବା ଉଚିତ ଏବଂ ଏହିପରି, 58 ବର୍ଷ ବୟସ ପର୍ଯ୍ୟନ୍ତ ସେବାରେ ରହିବାକୁ ଅନୁମତି ଦିଆଯାଇଛି । ଉଚ୍ଚ ନ୍ୟାୟାଳୟଙ୍କ ସୁପାରିଶର ବିପରୀତରେ, ରାଜ୍ୟ ସରକାର ପଞ୍ଜାବ ସିଭିଲ୍ ସର୍ଭିସ୍ ନିୟମାବଳୀର ନିୟମ 5.32 (c) ଅନୁଯାୟୀ ଏକ ଆଦେଶ ପାରିତ କରିଥିଲେ, ଯାହା ତାଙ୍କୁ 55 ବର୍ଷ ବୟସରେ ଚାକିରିରୁ ବାଧ୍ୟତାମୂଳକ ଅବସର ଦେଇଥିଲା । ବାଧ୍ୟତାମୂଳକ ଅବସର ଆଦେଶ ଅବୈଧ ବୋଲି ଦର୍ଶାଇ, ଏହି ନ୍ୟାୟାଳୟ ଗୁରୁତ୍ୱାରୋପ କରିଥିଲେ ଯେ ଜଣେ ନ୍ୟାୟିକ ଅଧିକାରୀଙ୍କୁ 55 ବର୍ଷ ବୟସ ପରେ 58 ବର୍ଷ ବୟସ ପର୍ଯ୍ୟନ୍ତ ସେବାରେ ରଖିବା ଉଚିତ କି ନାହିଁ ତାହା ସ୍ଥିର କରିବାର କ୍ଷମତା ଉଚ୍ଚ ନ୍ୟାୟାଳୟରେ ନ୍ୟସ୍ତ, ଏବଂ ଅନ୍ୟଥା ଧରିବା "ନ୍ୟାୟପାଳିକାର ସ୍ୱାଧୀନତା ଉପରେ ଗୁରୁତର ପ୍ରଭାବ ପକାଇବ ଏବଂ ଉଚ୍ଚ ନ୍ୟାୟାଳୟରେ ନ୍ୟସ୍ତ ନିୟନ୍ତ୍ରଣକୁ ଛଡ଼ାଇ ନେବ" । ତେବେ ଅବସର ଗ୍ରହଣର ଆନୁଷ୍ଠାନିକ ଆଦେଶ ଉଚ୍ଚ ନ୍ୟାୟାଳୟର ସୁପାରିଶ ଉପରେ କାର୍ଯ୍ୟ କରୁଥିବା ରାଜ୍ୟପାଳଙ୍କ ଦ୍ୱାରା ପାରିତ ହୁଏ, ଯାହା " ଅନୁଚ୍ଛେଦ 235 ର ବ୍ୟାପକ ଆଧାର" । ଏହା ବ୍ୟାଖ୍ୟା କରାଯାଇଥିଲା ଯେ "ଏପରି କ୍ଷେତ୍ରରେ ସମ୍ବିଧାନରେ ଏହା ବିଚାର କରାଯାଉଛି ଯେ ରାଜ୍ୟର ମୁଖ୍ୟ ଭାବେ ରାଜ୍ୟପାଳ ଉଚ୍ଚ ନ୍ୟାୟାଳୟର ସୁପାରିଶ ଅନୁଯାୟୀ କାର୍ଯ୍ୟ କରିବେ ।" ଏହି ସିଦ୍ଧାନ୍ତରେ ଉପନୀତ ହୋଇଥିଲା ଯେ "ଉଚ୍ଚ ନ୍ୟାୟାଳୟରେ ଅଧସ୍ତନ ନ୍ୟାୟପାଳିକା ଉପରେ ସମ୍ପୂର୍ଣ୍ଣ ନିୟନ୍ତ୍ରଣ ନ୍ୟସ୍ତ ହେବା ଫଳରେ ଉଚ୍ଚ ନ୍ୟାୟାଳୟର ନିର୍ଣ୍ଣୟ ଏହାର ଅଧିକାରିତା କ୍ଷେତ୍ର ମଧ୍ୟରେ ଥିବା ପ୍ରସଙ୍ଗରେ ରାଜ୍ୟକୁ ଆବଦ୍ଧ କରିବ । *"ଅନ୍ୟ ଶବ୍ଦରେ,* ଅନୁଚ୍ଛେଦ *235 ଅନୁଯାୟୀ ଏହାର ପ୍ରଶାସନିକ କିମ୍ବା ଶୃଙ୍ଖଳାଗତ ଅଧିକାରିତାର ପ୍ରୟୋଗରେ ଜଣେ ଅଧସ୍ତନ ନ୍ୟାୟିକ ଅଧିକାରିତାରୀଙ୍କୁ ବାଧ୍ୟତାମୂଳକ ଅବସର ଦେବା ପାଇଁ ଉଚ୍ଚ ନ୍ୟାୟାଳୟର ନିଷ୍ପତ୍ତି ଉପଦେଶାତ୍ମକ, ବସ୍ତୁଗତ ଏବଂ ପ୍ରଭାବ ଦୃଷ୍ଟିରୁ, ଏହା ପ୍ରାୟ ଅଲଂଘନୀୟ ଅଟେ ।*

ତେଜପାଲ ସିଂହ ବନାମ ୟୁ.ପି. ରାଜ୍ୟ ଏବଂ ଅନ୍ୟଜଣେ , [1986] 3 ଏସ ସି ସି 604 ମାମଲାରେ, ଏହି ନ୍ୟାୟାଳୟର ଏକ ଦୁଇଜଣିଆ ନ୍ୟାୟମୂର୍ତ୍ତିଙ୍କ ଖଣ୍ଡପୀଠ ଏକ ପ୍ରଶ୍ନ ଉପରେ ବିଚାର କରିବାର ସୁଯୋଗ ପାଇଥିଲେ ଯେ ପ୍ରଶାସନିକ ସମିତି କିମ୍ବା ପୂର୍ଣ୍ଣ ନ୍ୟାୟାଳୟର ସୁପାରିଶ ବିନା ରାଜ୍ୟପାଳଙ୍କ ଦ୍ୱାରା ପାରିତ ସମୟ ପୂର୍ବରୁ ଅବସର ଗ୍ରହଣର ଆକ୍ଷେପିତ ଆଦେଶ ଅବୈଧ ଏବଂ ପ୍ରଭାବହୀନ ଥିଲା କି । ବିଦ୍ୱାନ ନ୍ୟାୟାଧୀଶମାନେ, ଏହି ନ୍ୟାୟାଳୟର ପୂର୍ବ ରାୟଗୁଡ଼ିକୁ ଉଲ୍ଲେଖ କରିବା ପରେ, ନିମ୍ନମତେ ନିର୍ଣ୍ଣୟ କରିଥିଲେ :

"ଅନୁଚ୍ଛେଦ 4 - ସମ୍ବିଧାନର ଅନୁଚ୍ଛେଦ 235 ରେ ବ୍ୟବସ୍ଥା ରହିଛି ଯେ ଜିଲ୍ଲା ନ୍ୟାୟାଳୟ ଏବଂ ଅଧସ୍ତନ ନ୍ୟାୟାଳୟ ସହିତ ଜିଲ୍ଲା ବିଚାରପତି ପଦବୀଠାରୁ ନିମ୍ନତର କୌଣସି

ପଦବୀ ଧାରଣ କରିଥିବା ରାଜ୍ୟର ନ୍ୟାୟିକ ସେବାର ବ୍ୟକ୍ତିମାନଙ୍କୁ ନିଯୁକ୍ତି ଏବଂ ପଦୋନ୍ନତି ଏବଂ ଛୁଟି ମଞ୍ଜୁର କରିବା ଉପରେ ନିୟନ୍ତ୍ରଣ ଉଚ୍ଚ ନ୍ୟାୟାଳୟରେ ନ୍ୟସ୍ତ ରହିବ । *ୟୁ.ପି. ରାଜ୍ୟ ବନାମ ବଟୁକ ଦେଓ ପତି ତ୍ରିପାଠୀ* ମାମଲାରେ କୁହାଯାଇଛି ଯେ ଅଧସ୍ତନ ନ୍ୟାୟାଳୟଗୁଡ଼ିକର ସମୟ ପୂର୍ବରୁ ଅବସର ଗ୍ରହଣ ଏପରି ଏକ ବିଷୟ ଯାହା ସମ୍ବିଧାନର ଅନୁଚ୍ଛେଦ 235 ଦ୍ୱାରା ଉଚ୍ଚ ନ୍ୟାୟାଳୟରେ ନ୍ୟସ୍ତ ନିୟନ୍ତ୍ରଣ କ୍ଷମତାର ଚାରିକୋଣ ମଧ୍ୟରେ ରହିଛି । *ଉଚ୍ଚ ନ୍ୟାୟାଳୟର ସୁପାରିଶ ବିନା, ରାଜ୍ୟପାଳଙ୍କ ଦ୍ୱାରା ଜିଲ୍ଲା ନ୍ୟାୟାଳୟ ଏବଂ ଅଧସ୍ତନ ନ୍ୟାୟାଳୟର ବିଚାରପତିମାନଙ୍କୁ ସମୟ ପୂର୍ବରୁ ଅବସର ଆଦେଶ ଜାରି କରିବା ସମ୍ଭବ ନୁହେଁ ।*

..

..

ଅନୁଚ୍ଛେଦ 13 - ....ବର୍ତ୍ତମାନ ମାମଲାରେ ସରକାର ଏହି ପ୍ରଶ୍ନ ସମ୍ବନ୍ଧରେ ଉଚ୍ଚ ନ୍ୟାୟାଳୟଙ୍କ ମତ ମାଗିଥିଲେ ଯେ ଆବେଦନକାରୀଙ୍କୁ ସମୟ ପୂର୍ବରୁ ଅବସର ଦିଆଯାଇପାରିବ କି ନାହିଁ ଏବଂ ସେହି ପ୍ରଶ୍ନ ନିଶ୍ଚିତ ଭାବରେ ଅଧସ୍ତନ ନ୍ୟାୟିକ ସେବାର ଦୃଷ୍ଟିକୋଣରୁ ଏକ ଗୁରୁତ୍ୱପୂର୍ଣ୍ଣ ବିଷୟ ଥିଲା । ସରକାରଙ୍କ ଦ୍ୱାରା ପ୍ରକାଶିତ ମତକୁ ସମର୍ଥନ କରି ପ୍ରଶାସନିକ ନ୍ୟାୟାଧୀଶ ନିଜର ମତ ଦେବା ପୂର୍ବରୁ ସରକାରଙ୍କ ଠାରୁ ମିଳିଥିବା ଚିଠିକୁ ପ୍ରଶାସନିକ ସମିତିର ସଦସ୍ୟମାନଙ୍କ ମଧ୍ୟରେ ଚିଠି ମାଧ୍ୟମରେ ପ୍ରସାରଣ କିମ୍ବା ଏକ ବୈଠକରେ ସେମାନଙ୍କ ସମ୍ମୁଖରେ ରଖିବା ଉଚିତ୍ ଥିଲା । ସେ ଏହି ଦୁଇଟି ମାର୍ଗ ମଧ୍ୟରୁ କୌଣସିଟିକୁ ଗ୍ରହଣ କରିନଥିଲେ । କିନ୍ତୁ ସେ ନିଜେ ନିଜର ମତ ସରକାରଙ୍କୁ ପଠାଇ କହିଥିଲେ ଯେ ଆବେଦନକାରୀ ସମୟ ପୂର୍ବରୁ ଅବସର ନେଇପାରନ୍ତି । ଯାହା ସେ କରିପାରିନଥିଲେ । ସାଧାରଣତଃ, କାର୍ଯ୍ୟଦକ୍ଷତାର ମୂଲ୍ୟାଙ୍କନ ଏବଂ ବିଷୟଗତ ଅନ୍ୟ ସମସ୍ତ ପ୍ରାସଙ୍ଗିକ ଦିଗ ଆଧାରରେ ଉଚ୍ଚ ନ୍ୟାୟାଳୟଙ୍କୁ ଏହି ଉପସଂହାରରେ ପହଞ୍ଚିବାକୁ ହେବ ଯେ ତାଙ୍କ ନିୟନ୍ତ୍ରଣରେ ଥିବା କୌଣସି ନିର୍ଦ୍ଦିଷ୍ଟ ନ୍ୟାୟିକ ଅଧିକାରୀଙ୍କୁ ସମୟ ପୂର୍ବରୁ ଅବସର ଦିଆଯିବ କି ନାହିଁ ଏବଂ ଯଦି ଥରେ ଉଚ୍ଚ ନ୍ୟାୟାଳୟ ଏହି ଉପସଂହାର ଆସିଲେ ଯେ ଏପରି ଅବସର ଗ୍ରହଣ ହେବା ଉଚିତ, ତେବେ ନ୍ୟାୟଳୟ ରାଜ୍ୟପାଳଙ୍କୁ ଏପରି କରିବାକୁ ସୁପାରିଶ କରନ୍ତି । ଉପସଂହାରଟି ଉଚ୍ଚ ନ୍ୟାୟାଳୟର ହେବ କାରଣ ଏଥିରେ ନିୟନ୍ତ୍ରଣ ନ୍ୟସ୍ତ । ଆହ୍ଲାବାଦ ଉଚ୍ଚ ନ୍ୟାୟାଳୟରେ ପ୍ରାପ୍ତ ନିୟମ ଅନୁଯାୟୀ, ପ୍ରଶାସନିକ ସମିତି ସରକାରଙ୍କ ପାଇଁ ଏବଂ ସରକାରଙ୍କ ପ୍ରସ୍ତାବ ତରଫରୁ କାର୍ଯ୍ୟ କରିବାର କୌଣସି ଫଳାଫଳ ନଥିଲା ଏବଂ ସମ୍ବିଧାନର ଅନୁଚ୍ଛେଦ 235 ର ଆବଶ୍ୟକତାକୁ ସନ୍ତୁଷ୍ଟ କରିନଥିଲା। ଏପରି ସୁପାରିଶ ଆଧାରରେ ରାଜ୍ୟପାଳ ଆଦେଶ ପାରିତ କରିବା ପରେ ହିଁ ଆବେଦନକାରୀଙ୍କୁ ପ୍ରକୃତରେ ଅବସର ଆଦେଶ ଦିଆଯିବା ପୂର୍ବରୁ ଏହି ମାମଲା ପ୍ରଶାସନିକ ସମିତି ସମ୍ମୁଖରେ ରଖାଯାଇଥିଲା । ପ୍ରଶାସନିକ ସମିତି ରାଜ୍ୟପାଳଙ୍କ ଆଦେଶ କିମ୍ବା ପ୍ରଶାସନିକ

ନ୍ୟାୟାଧୀଶଙ୍କ ଦ୍ୱାରା ପୂର୍ବରୁ ପ୍ରକାଶ କରାଯାଇଥିବା ମତ ଉପରେ ଅସହମତି ପ୍ରକାଶ କରିନାହିଁ । କିନ୍ତୁ ଏହା ଜଣା ନାହିଁ ଯେ ପ୍ରଶାସନିକ ସମିତି କ'ଣ କରିଥାଆନ୍ତା ଯଦି ରାଜ୍ୟପାଳ ସମୟ ପୂର୍ବରୁ ଅବସର ଗ୍ରହଣର ଆଦେଶ ପାରିତ କରିବା ପୂର୍ବରୁ ଏହି ମାମଲା ଏହା ସମ୍ମୁଖରେ ଆସିଥାଆନ୍ତା । ଯେକୌଣସି ପରିସ୍ଥିତିରେ ଏହି ମାମଲାରେ ବିଚ୍ୟୁତି କେବଳ ଏକ ଅନିୟମିତତା ନୁହେଁ ଯାହା ସମୟ ପୂର୍ବରୁ ଅବସର ନେବା ଆଦେଶ ପାରିତ ହେବା ପରେ ରାଜ୍ୟପାଳଙ୍କ କାର୍ଯ୍ୟକୁ ପ୍ରଶାସନିକ ସମିତି ଦ୍ୱାରା ଦିଆଯାଇଥିବା କାର୍ଯ୍ୟୋତ୍ତର ଅନୁମୋଦନ ଦ୍ୱାରା ଉପଶମ ହୋଇପାରିବ । ଏହି ମାମଲାରେ ହୋଇଥିବା ତ୍ରୁଟି ଏକ ବେଆଇନତା ପରିମାଣର ଏକ ଅସାଧ ତ୍ରୁଟି ଅଟେ । ଆମେ ଏହା ମଧ୍ୟ କହିପାରିବା ଯେ ଜଣେ ଜିଲ୍ଲା ବିଚାରପତି କିମ୍ବା ଜଣେ ଅଧସ୍ତନ ନ୍ୟାୟିକ ଅଧିକାରୀଙ୍କ ଆଚରଣକୁ ବହନ କରୁଥିବା ସମସ୍ତ ତଥ୍ୟ ଉଚ୍ଚ ନ୍ୟାୟାଳୟର ଦୃଷ୍ଟିକୁ ଆଣିବା ସରକାରଙ୍କ ପାଇଁ ଉନ୍ମୁକ୍ତ ହୋଇପାରେ, ଯାହା ତାଙ୍କ ପାଖରେ ଥାଇପାରେ, ଜଣେ ଜିଲ୍ଲା ବିଚାରପତି କିମ୍ବା ଜଣେ ଅଧସ୍ତନ ନ୍ୟାୟିକ ଅଧିକାରୀଙ୍କୁ ସମୟ ପୂର୍ବରୁ ଅବସର ଦେବା ପାଇଁ ସରକାର ପଦକ୍ଷେପ ନେଇପାରିବେ ନାହିଁ ।ଏଭଳି ପଦକ୍ଷେପ ଉଚ୍ଚ ନ୍ୟାୟାଳୟ ଉପରେ ନିର୍ଭର କରିବା ଉଚିତ ।"

ରେଜିଷ୍ଟ୍ରାର, ମାଡ୍ରାସ ଉଚ୍ଚ ନ୍ୟାୟାଳୟ ବନାମ ଆର. ରାଜିଆ, ଇତ୍ୟାଦି, [1988] 3 ଏସ ସି ସି 211 ରେ, ଏହି ନ୍ୟାୟାଳୟ ଉଚ୍ଚ ନ୍ୟାୟାଳୟଙ୍କ ଦ୍ୱାରା ପାରିତ ବାଧ୍ୟତାମୂଳକ ଅବସର ଆଦେଶର ବୈଧତା ଉପରେ ବିଚାର କରିବାକୁ ଏକ ସୁଯୋଗ ପାଇଥିଲେ । ବିଦ୍ୱାନ ନ୍ୟାୟମୂର୍ତ୍ତିବୃନ୍ଦ ନିର୍ଣ୍ଣୟ କରିଥିଲେ ଯେ ଉଚ୍ଚ ନ୍ୟାୟାଳୟ ପାଇଁ ଉପଯୁକ୍ତ ପ୍ରକ୍ରିୟା ହେଉଛି ବାଧ୍ୟତାମୂଳକ ଅବସର ପାଇଁ ମାମଲାର ସୁପାରିଶ କରିବା ଏବଂ ଆନୁଷ୍ଠାନିକ ଆଦେଶ ପାରିତ କରିବା ରାଜ୍ୟପାଳଙ୍କ ପାଇଁ କାର୍ଯ୍ୟ ଯାହାଙ୍କ ଉପରେ ଉଚ୍ଚ ନ୍ୟାୟାଳୟଙ୍କ ସୁପାରିଶ ବାଧ୍ୟତାମୂଳକ । ଉକ୍ତ ମାମଲାରେ ଏହି ନ୍ୟାୟାଳୟ ନିମ୍ନମତେ ମନ୍ତବ୍ୟ ଦେଇଛନ୍ତି :

"ନିୟନ୍ତ୍ରଣର ପରୀକ୍ଷଣ ଅଧସ୍ତନ ନ୍ୟାୟିକ ସେବାର ଜଣେ ସଦସ୍ୟଙ୍କ ବିରୋଧରେ ଆଦେଶ ପାରିତ କରିବା ନୁହେଁ, ବରଂ ଏପରି କାର୍ଯ୍ୟାନୁଷ୍ଠାନ ଗ୍ରହଣ କରିବାର ନିଷ୍ପତ୍ତି । ଏହା ହୋଇପାରେ ଯେ ଯେତେଦୂର ଅଧସ୍ତନ ନ୍ୟାୟିକ ସେବାର ସଦସ୍ୟଙ୍କ କଥା, ସେ ହେଉଛନ୍ତି ରାଜ୍ୟପାଳ, ଯିଏ ନିଯୁକ୍ତି କର୍ତ୍ତୃପକ୍ଷ ହୋଇଥିବାରୁ, ଏପରି ସଦସ୍ୟଙ୍କ ବିରୋଧରେ ବାଧ୍ୟତାମୂଳକ ଅବସର କିମ୍ବା ଦଣ୍ଡର କୌଣସି ଆଦେଶ ପାରିତ କରିବାକୁ ପଡିବ । କିନ୍ତୁ ରାଜ୍ୟପାଳଙ୍କ ଦ୍ୱାରା ଏପରି ଆଦେଶ ପାରିତ ହେବା କିମ୍ବା ସ୍ୱାକ୍ଷର କରିବା ଦ୍ୱାରା ସମ୍ବିଧାନର ଅନୁଚ୍ଛେଦ 235 ଅନୁଯାୟୀ ଉଚ୍ଚ ନ୍ୟାୟାଳୟରେ ନ୍ୟସ୍ତ ନିୟନ୍ତ୍ରଣ ଛଡ଼ାଇ ନେବ ନାହିଁ । କୌଣସି ସରକାରୀ କର୍ମଚାରୀଙ୍କ ବିରୋଧରେ କାର୍ଯ୍ୟାନୁଷ୍ଠାନର ଦୁଇଟି ଭାଗ ରହିଛି । ପ୍ରଥମ ଭାଗ ଅନୁଯାୟୀ, ସରକାରୀ

କର୍ମଚାରୀଙ୍କ ବିରୋଧରେ କାର୍ଯ୍ୟାନୁଷ୍ଠାନ ଗ୍ରହଣ କରାଯିବ କି ନାହିଁ ତାହା ନିଷ୍ପତ୍ତି ନେବାକୁ ପଡ଼ିବ । ଦ୍ୱିତୀୟ ଭାଗ ଅନୁଯାୟୀ, ଏହି ନିଷ୍ପତ୍ତି ଏକ ଆନୁଷ୍ଠାନିକ ଆଦେଶ ଦ୍ୱାରା କାର୍ଯ୍ୟକାରୀ ହେବ । ସମ୍ବିଧାନର ଅନୁଚ୍ଛେଦ 235 ଅନୁଯାୟୀ ପରିକଳ୍ପିତ ନିୟନ୍ତ୍ରଣର କ୍ଷମତା ଅଧସ୍ତନ ନ୍ୟାୟିକ ସେବାର ଜଣେ ସଦସ୍ୟଙ୍କ ବିରୋଧରେ ଉଚ୍ଚ ନ୍ୟାୟାଳୟ ଦ୍ୱାରା ନିଷ୍ପତ୍ତି ନେବାର କ୍ଷମତା ସହିତ ଜଡିତ । ସମ୍ପୃକ୍ତ ସଦସ୍ୟଙ୍କ ବିରୋଧରେ ଉଚ୍ଚ ନ୍ୟାୟାଳୟ ଦ୍ୱାରା ତଦନ୍ତ କରି ଏପରି ନିଷ୍ପତ୍ତି ନିଆଯାଏ । ଉଚ୍ଚ ନ୍ୟାୟାଳୟ ଏହି ଉପସଂହାରରେ ପହଞ୍ଚିବା ପରେ ଯେ ବାଧ୍ୟତାମୂଳକ ଅବସର ଗ୍ରହଣ କିମ୍ବା ଦଣ୍ଡାଦେଶ ଭଳି କିଛି କାର୍ଯ୍ୟାନୁଷ୍ଠାନ ଯଥାସ୍ଥିତି ସମ୍ପୃକ୍ତ ସଦସ୍ୟଙ୍କ ବିରୋଧରେ ନେବାକୁ ପଡ଼ିବ,ଉଚ୍ଚ ନ୍ୟାୟାଳୟ ଏହି ସମ୍ବନ୍ଧରେ ରାଜ୍ୟପାଳଙ୍କୁ ଏକ ସୁପାରିଶ କରିବେ ଏବଂ ରାଜ୍ୟପାଳ ଉଚ୍ଚ ନ୍ୟାୟାଳୟର ନିଷ୍ପତ୍ତି ଅନୁଯାୟୀ ଏକ ଆଦେଶ ପାରିତ କରି ଉଚ୍ଚ ନ୍ୟାୟାଳୟର ସେହି ସୁପାରିଶ ଅନୁଯାୟୀ କାର୍ଯ୍ୟ କରିବେ । ଉଚ୍ଚ ନ୍ୟାୟାଳୟର ସୁପାରିଶ ବିନା ଏବଂ ଏହାର ବିପରୀତରେ ରାଜ୍ୟପାଳ କୌଣସି ଅଧସ୍ତନ ନ୍ୟାୟିକ ସେବାର ସଦସ୍ୟଙ୍କ ବିରୋଧରେ କୌଣସି କାର୍ଯ୍ୟାନୁଷ୍ଠାନ ଗ୍ରହଣ କରିପାରିବେ ନାହିଁ ।

....

....

ଉପରୋକ୍ତ ପର୍ଯ୍ୟବେକ୍ଷଣରୁ ଏହା ସ୍ପଷ୍ଟ ଯେ ଏହି ନ୍ୟାୟାଳୟ ମଧ୍ୟ ଉଚ୍ଚ ନ୍ୟାୟାଳୟର ନିୟନ୍ତ୍ରଣର କ୍ଷମତାକୁ ଅଧସ୍ତନ ନ୍ୟାୟିକ ସେବାର ଜଣେ ସଦସ୍ୟଙ୍କ ବିରୋଧରେ ନିଷ୍ପତ୍ତି ନେବାର କ୍ଷମତା ଭାବରେ ବୁଝିଥିଲେ । ଉଚ୍ଚ ନ୍ୟାୟାଳୟ ହେଉଛନ୍ତି ଏକମାତ୍ର କର୍ତ୍ତୃପକ୍ଷ ଯିଏ ଏପରି ନିଷ୍ପତ୍ତି ନେଇପାରିବେ । ଉଚ୍ଚ ନ୍ୟାୟାଳୟ ଏକ ତଦନ୍ତ କରିବେ ଏବଂ ଏପରି ତଦନ୍ତର ଫଳାଫଳ ଉପରେ ନିଷ୍ପତ୍ତି ନେବେ ଯେ ଅଧସ୍ତନ ନ୍ୟାୟିକ ସେବାର ଜଣେ ସଦସ୍ୟଙ୍କ ବିରୋଧରେ କୌଣସି କାର୍ଯ୍ୟାନୁଷ୍ଠାନ ଗ୍ରହଣ କରାଯିବ କି ନାହିଁ । ଯଦି ଏହା ଏହି ଉପସଂହାରରେ ପହଞ୍ଚେ ଯେ ଏପରି କାର୍ଯ୍ୟାନୁଷ୍ଠାନ ଗ୍ରହଣ କରିବା ଆବଶ୍ୟକ, ତେବେ ଏହା ରାଜ୍ୟ ରାଜ୍ୟପାଳଙ୍କ ନିକଟରେ ଏକ ସୁପାରିଶ କରିବ, ଯିଏ ଉଚ୍ଚ ନ୍ୟାୟାଳୟର ସୁପାରିଶ ଅନୁଯାୟୀ ଏକ ଆଦେଶ ଦେବେ ।

....

ଉଚ୍ଚ ନ୍ୟାୟାଳୟର ନିୟନ୍ତ୍ରଣ, ଯେପରି ବୁଝାଯାଏ, ବାଧ୍ୟତାମୂଳକ ଅବସର ଗ୍ରହଣ କ୍ଷେତ୍ରରେ ମଧ୍ୟ ଲାଗୁ ହେବ, ଯେଉଁଥିରେ ଉଚ୍ଚ ନ୍ୟାୟାଳୟ, ଏକ ତଦନ୍ତ ପରେ, ଏକ ଉପସଂହାରରେ ପହଞ୍ଚିବେ ଯେ ଅଧସ୍ତନ ନ୍ୟାୟିକ ସେବାର ଜଣେ ସଦସ୍ୟ ସମୟ ପୂର୍ବରୁ ଅବସର ନେବା ଉଚିତ କି ନୁହେଁ । ଯଦି ଉଚ୍ଚ ନ୍ୟାୟାଳୟ ଏହି ଉପସଂହାରରେ ପହଞ୍ଚନ୍ତି ଯେ ଏପରି ଜଣେ ସଦସ୍ୟ ସମୟ ପୂର୍ବରୁ ଅବସର ନେବା ଉଚିତ, ତେବେ ରାଜ୍ୟପାଳ ନିଯୁକ୍ତି ଅଧିକାରୀ ହୋଇଥିବାରୁ ଏହା ରାଜ୍ୟପାଳଙ୍କ

ନିକଟରେ ଏକ ସୁପାରିଶ କରିବ । ଉଚ୍ଚ ନ୍ୟାୟାଳୟଙ୍କ ସୁପାରିଶ ଅନୁଯାୟୀ ରାଜ୍ୟପାଳ ବାଧ୍ୟତାମୂଳକ ଅବସରର ଏକ ଆନୁଷ୍ଠାନିକ ଆଦେଶ ଦେବେ ।"

ଏଥିରେ କୌଣସି ସନ୍ଦେହ ନାହିଁ ଯେ ବିଦ୍ୱାନ ନ୍ୟାୟାମୂର୍ତ୍ତିବୃନ୍ଦ ମଧ୍ୟ ଏହା ଜାଣିବାକୁ ପାଇଲେ ଯେ ସେହି ମାମଲାରେ ବାଧ୍ୟତାମୂଳକ ଅବସରର ଆଦେଶକୁ ସମର୍ଥନ କରୁଥିବା କୌଣସି ପର୍ଯ୍ୟାପ୍ତ ତଥ୍ୟ ନାହିଁ।

ରାଜସ୍ଥାନ ଉଚ୍ଚ ନ୍ୟାୟାଳୟ ବନାମ ରମେଶ ଚାନ୍ଦ ପାଲିୱାଲ ଏବଂ ଅନ୍ୟଜଣେ, [1998] 3 ଏସ ସି ସି 72 ରେ, ନ୍ୟାୟାଳୟର ଦୁଇ ଜଣିଆ ନ୍ୟାୟାଧୀଶଙ୍କ ବିଚାରପୀଠ ସମ୍ବିଧାନର ଅନୁଚ୍ଛେଦ 233 ରୁ 235 ର ପରିସର ଏବଂ ବ୍ୟାପକତାକୁ ବିଚାର କରି ନିମ୍ନମତେ ରାୟ ଦେଇଥିଲେ :

"ଏହି ଅନୁଚ୍ଛେଦ ଦର୍ଶାଏ ଯେ ଉଚ୍ଚ ନ୍ୟାୟାଳୟକୁ ରାଜ୍ୟର ନ୍ୟାୟିକ ସେବାର ସଦସ୍ୟମାନଙ୍କ ଉପରେ ଏହାର ପ୍ରଶାସନିକ, ନ୍ୟାୟିକ ଏବଂ ଶୃଙ୍ଖଳାଗତ ନିୟନ୍ତ୍ରଣ ପ୍ରୟୋଗ କରିବାକୁ ପଡିବ । ଏହି ଅନୁଚ୍ଛେଦରେ ଉଲ୍ଲେଖ କରାଯାଇଥିବା "ନିୟନ୍ତ୍ରଣ" ଶବ୍ଦଟି ଏକ ବ୍ୟାପକ ଅର୍ଥରେ ବ୍ୟବହୃତ ହୋଇଛି ଯେଉଁଥିରେ ଅଧସ୍ତନ ନ୍ୟାୟାଳୟର କାର୍ଯ୍ୟର ସାଧାରଣ ତତ୍ତ୍ୱାବଧାନ, ଅଧସ୍ତନ ନ୍ୟାୟାଳୟର ପୀଠାସୀନ ଅଧିକାରୀମାନଙ୍କ ଉପରେ ଶୃଙ୍ଖଳାଗତ ନିୟନ୍ତ୍ରଣ ଏବଂ ବରଖାସ୍ତ, ଅପସାରଣ ଏବଂ ପଦବୀ ସ୍ତରରେ ହ୍ରାସ କିମ୍ବା ବାଧ୍ୟତାମୂଳକ ଅବସରର ଦଣ୍ଡ ଲାଗୁ କରିବାକୁ ସୁପାରିଶ କରିବା ଅନ୍ତର୍ଭୁକ୍ତ । "ନିୟନ୍ତ୍ରଣ" ରେ ଶୃଙ୍ଖଳାଗତ ତଦନ୍ତ, ସ୍ଥାନାନ୍ତର, ନିଶ୍ଚିତୀକରଣ ଏବଂ ପଦୋନ୍ନତି ଉଦ୍ଦେଶ୍ୟରେ ନ୍ୟାୟିକ ସେବାର ଜଣେ ସଦସ୍ୟଙ୍କୁ ନିଲମ୍ବନ ମଧ୍ୟ ଅନ୍ତର୍ଭୁକ୍ତ ହେବ । (*ହରିୟାଣା ରାଜ୍ୟ ବନାମ ଇନ୍ଦର ପ୍ରକାଶ ଆନନ୍ଦ ଏବଂ ୟୁ.ପି. ରାଜ୍ୟ ବନାମ ବଟୁକ ଦେଓ ପତି ତ୍ରିପାଠୀ* ଦେଖନ୍ତୁ) । *ଗୁଜରାଟ ରାଜ୍ୟ ବନାମ ରମେଶ ଚନ୍ଦ୍ର ମଶ୍ରୁୱାଲା ମାମଲାରେ* ଏହା କୁହାଯାଇଥିଲା ଯେ ଅନୁଚ୍ଛେଦରେ 235 ରେ "ନିୟନ୍ତ୍ରଣ" ର ଅର୍ଥ ହେଉଛି ସ୍ୱତନ୍ତ୍ର ଏବଂ ଦ୍ୱୈତ ନିୟନ୍ତ୍ରଣ ନୁହେଁ । (*ଏ.ପି. ବନାମ ଏଲ୍.ଭି.ଏ. ଦୀକ୍ଷିତୁଲୁ, ଡବ୍ଲୁ.ବି. ରାଜ୍ୟ ବନାମ ନୃପେନ୍ଦ୍ର ନାଥ ବାଗ୍ଚି ର ମୁଖ୍ୟ ନ୍ୟାୟାଧୀଶଙ୍କୁ* ମଧ୍ୟ ଦେଖନ୍ତୁ) ।"

ଶ୍ୟାମ ଲାଲ ବନାମ ୟୁ.ପି. ରାଜ୍ୟ, [1955] 1 ଏସ୍ ସି ଆର୍ 26 ଠାରୁ ଆରମ୍ଭ କରି *ରାଜସ୍ଥାନ ଉଚ୍ଚ ନ୍ୟାୟାଳୟ ବନାମ ରମେଶ ଚାନ୍ଦ ପାଲିୱାଲ ଏବଂ ଅନ୍ୟଜଣେ,* [1998] 3 ଏସ୍ ସି ସି 72 ପର୍ଯ୍ୟନ୍ତ ଏହି ନ୍ୟାୟାଳୟର ରାୟକୁ ଅନୁଧ୍ୟାନ କରିବା ପରେ, ବାଧ୍ୟତାମୂଳକ ଅବସର ଆଦେଶ ପ୍ରସଙ୍ଗରେ ଉଚ୍ଚ ନ୍ୟାୟାଳୟର କ୍ଷମତା ସମ୍ବନ୍ଧରେ କେହି ଅନ୍ୟ ଗୋଟିଏ ଉପସଂହାରରେ ପହଞ୍ଚି ପାରିବେ ନାହିଁ । ସେହି ଉପସଂହାରଟି ହେଉଛି ଯେ ନ୍ୟାୟିକ ସେବାର ସଦସ୍ୟମାନଙ୍କ ଉପରେ ଶୃଙ୍ଖଳାଗତ ନିୟନ୍ତ୍ରଣ ତଥା ପ୍ରଶାସନିକ ନିୟନ୍ତ୍ରଣ ଉଚ୍ଚ ନ୍ୟାୟାଳୟଗୁଡ଼ିକରେ ନ୍ୟସ୍ତ, କିନ୍ତୁ ଏହାର ଅର୍ଥ ନୁହେଁ ଯେ ସେମାନେ ନ୍ୟାୟିକ

ସେବାର ସଦସ୍ୟମାନଙ୍କ ଉପରେ ପ୍ରଶାସନିକ ଏବଂ ଶୃଙ୍ଖଳାଗତ ନିୟନ୍ତ୍ରଣ ପ୍ରୟୋଗ କରିବା ସମୟରେ ଚାକିରିରୁ ବରଖାସ୍ତ, ଅପସାରଣ, ପଦବୀ ସ୍ତରରେ ହ୍ରାସ କିମ୍ବା ସେବା ସମାପ୍ତ ଆଦେଶ ମଧ୍ୟ ଦେଇପାରିବେ । ନିଃସନ୍ଦେହରେ, କେବଳ ଉଚ୍ଚ ନ୍ୟାୟାଳୟମାନେ ବରଖାସ୍ତ, ଅପସାରଣ, ପଦବୀ ସ୍ତରରେ ହ୍ରାସ କିମ୍ବା ସେବା ସମାପ୍ତ ସମ୍ବନ୍ଧରେ, ତଦନ୍ତ ଆରମ୍ଭ କରିବାକୁ ଏବଂ ନିଷ୍ପତ୍ତି ନେବାକୁ ହକଦାର, କିନ୍ତୁ ଏପରି ନିଷ୍ପତ୍ତିକୁ କାର୍ଯ୍ୟକାରୀ କରିବା ପାଇଁ ଆନୁଷ୍ଠାନିକ ଆଦେଶ କେବଳ ଉଚ୍ଚ ନ୍ୟାୟାଳୟର ସୁପାରିଶରେ ରାଜ୍ୟ ରାଜ୍ୟପାଳଙ୍କ ଦ୍ୱାରା ପାରିତ କରିବାକୁ ପଡିବ । ଏହା ପୁନର୍ବାର ଏହି ନ୍ୟାୟାଳୟର ଅନେକ ନିଷ୍ପତ୍ତି ଦ୍ୱାରା ସ୍ଥିର ହୋଇଛି ଯେ ଉଚ୍ଚ ନ୍ୟାୟାଳୟର ସୁପାରିଶ ରାଜ୍ୟ ସରକାର/ରାଜ୍ୟପାଳଙ୍କ ପାଇଁ ବାଧ୍ୟତାମୂଳକ ଅଟେ [*ଇନ୍ଦର ପ୍ରକାଶ ଆନନ୍ଦଙ୍କ* (ଉପରୋକ୍ତ) *ମାମଲାରେ* ଅନୁଚ୍ଛେଦ 18 ଦେଖନ୍ତୁ ।

ଆମର ସ୍ପଷ୍ଟ ମତ ହେଉଛି ଯେ ଉଚ୍ଚ ନ୍ୟାୟାଳୟ ଅଧସ୍ତନ ନ୍ୟାୟପାଳିକା ଉପରେ ଶୃଙ୍ଖଳାଗତ ନିୟନ୍ତ୍ରଣର କ୍ଷମତା ବଜାୟ ରଖିଛନ୍ତି, ଯେଉଁଥିରେ ଶୃଙ୍ଖଳାଗତ କାର୍ଯ୍ୟାନୁଷ୍ଠାନ ଆରମ୍ଭ କରିବାର କ୍ଷମତା, ତଦନ୍ତ ବିଚାରାଧୀନ ଅବସ୍ଥାରେ ସେମାନଙ୍କୁ ନିଲମ୍ବିତ କରିବା ଏବଂ ସେମାନଙ୍କ ଉପରେ ଦଣ୍ଡ ଲାଗୁ କରିବା ଅନ୍ତର୍ଭୁକ୍ତ, କିନ୍ତୁ ଯେତେବେଳେ ବରଖାସ୍ତ, ଅପସାରଣ, ପଦବୀରେ ହ୍ରାସ କିମ୍ବା ନ୍ୟାୟପାଳିକା ଅଧିକାରୀଙ୍କ ସେବା ସମାପ୍ତିର ପ୍ରଶ୍ନ ଆସେ, ଯାହା ବି ହେଉ, ଉଚ୍ଚ ନ୍ୟାୟାଳୟ କେବଳ ସୁପାରିଶକାରୀ କର୍ତ୍ତୃପକ୍ଷ ଏବଂ ନିଜେ ଏପରି ଆଦେଶ ପାରିତ କରିପାରିବେ ନାହିଁ [*ଇନ୍ଦର ପ୍ରକାଶ ଆନନ୍ଦଙ୍କ ମାମଲା ଏବଂ ରାଜିୟାଙ୍କ* (ଉପରୋକ୍ତ) *ମାମଲା* ଦେଖନ୍ତୁ] ।

ବର୍ତ୍ତମାନ ମାମଲାରେ, ଓଡ଼ିଶା ଉଚ୍ଚ ନ୍ୟାୟାଳୟର ତା 4.2.87 ରିଖର (ପ୍ରଶାସନିକ ପକ୍ଷରେ) ନିଷ୍ପତ୍ତିକୁ ବାଧ୍ୟତାମୂଳକ ଅବସର ଆଦେଶ ପାରିତ କରିବା ପାଇଁ ରାଜ୍ୟପାଳଙ୍କ ନିକଟକୁ ପଠାଇବା ଆବଶ୍ୟକ ଥିଲା । ତାହା କରାଯାଇ ନଥିଲା । ଉଚ୍ଚ ନ୍ୟାୟାଳୟ ନିଜେ ବାଧ୍ୟତାମୂଳକ ଅବସର ଆଦେଶ ପାରିତ କରିବା ଭୁଲ ଥିଲା । ଉଚ୍ଚ ନ୍ୟାୟାଳୟର ନ୍ୟାୟିକ ପକ୍ଷ ନ୍ୟାୟିକ ଅଧିକାରୀମାନଙ୍କ ସପକ୍ଷରେ ରିଟ୍ ଆବେଦନର ସଠିକ୍ ଭାବରେ ନିଷ୍ପତ୍ତି ନେଇଥିଲେ ଏବଂ 5.2.87 ତାରିଖର ଆଦେଶ ଖରାପ ବୋଲି ଦର୍ଶାଇଥିଲେ । ଉଚ୍ଚ ନ୍ୟାୟାଳୟର ଦୁଇ ଜଣିଆ ନ୍ୟାୟାଧୀଶଙ୍କ ଖଣ୍ଡପୀଠର ଶବ୍ଦରେ :

> "ଓଡ଼ିଶା ବରିଷ୍ଠ ନ୍ୟାୟିକ ସେବା ନିୟମ, 1963 ର ନିୟମ 10 ରେ ଯାହା ବ୍ୟବସ୍ଥା କରାଯାଇଛି, ସେହି ଆଧାରରେ ଉଚ୍ଚ ନ୍ୟାୟାଳୟ ମୁଖ୍ୟ ନ୍ୟାୟିକ ଦଣ୍ଡାଧିକାରୀଙ୍କ ନିଯୁକ୍ତି ଅଧିକାରୀ ଭାବରେ ଶ୍ରୀ ନାୟକଙ୍କ ଆବେଦନ ଗ୍ରହଣ କରିବାକୁ ଏକ ଦୃଢ ସାମ୍ବିଧାନିକ ଆପତ୍ତି ରହିଛି, ଯେହେତୁ ସମ୍ବିଧାନର ଅନୁଚ୍ଛେଦ 234 ରେ ଏହା ଧାର୍ଯ୍ୟ କରାଯାଇଛି ଯେ ରାଜ୍ୟର ନ୍ୟାୟିକ ସେବାରେ ଜିଲ୍ଲା ବିଚାରପତିଙ୍କ ବ୍ୟତୀତ ଅନ୍ୟ ବ୍ୟକ୍ତିଙ୍କ ନିଯୁକ୍ତି ରାଜ୍ୟର ରାଜ୍ୟପାଳଙ୍କ ଦ୍ୱାରା ତାଙ୍କ ଦ୍ୱାରା କରାଯାଇଥିବା ନିୟମ ଅନୁଯାୟୀ କରାଯିବ । ଉପରୋକ୍ତ ନିୟମ ଗୁଡ଼ିକ ଏପରି ନିୟମର ଏକ ସମୂହ । ତେଣୁ, ନିୟମରେ ଥିବା କୌଣସି ବ୍ୟବସ୍ଥା ସାମ୍ବିଧାନିକ ସ୍ଥିତିକୁ ବଦଳାଇ ପାରିନଥାନ୍ତା

ଯେ ରାଜ୍ୟର ରାଜ୍ୟପାଳ ଜିଲ୍ଲା ବିଚାରପତିଙ୍କ ବ୍ୟତୀତ ଅନ୍ୟ ବ୍ୟକ୍ତିଙ୍କ ନିଯୁକ୍ତିର ଅଧିକାରୀ ମଧ୍ୟ ଅଟନ୍ତି । ଓଡ଼ିଶା ଉଚ୍ଚତର ନ୍ୟାୟିକ ସେବା ନିୟମ ର ନିୟମ 10 ରେ ଯାହା କୁହାଯାଇଛି ତାହା ଅନୁଯାୟୀ ଉଚ୍ଚ ନ୍ୟାୟାଳୟଙ୍କ ଉପରେ ଏହି କ୍ଷମତା ପ୍ରଦାନ କରିବା ସାମ୍ବିଧାନିକ ଜନାଦେଶ ସହିତ ମତଭେଦ କରିଥାନ୍ତା । ତେଣୁ ଆମେ ଗ୍ରହଣ କରିବୁ ନାହିଁ କାରଣ ନିୟମ 10 ରେ ଯାହା କୁହାଯାଇଛି ଯେ ଉଚ୍ଚ ନ୍ୟାୟାଳୟ ଜଣେ ମୁଖ୍ୟ ନ୍ୟାୟିକ ଦଣ୍ଡାଧିକାରୀ ନିଯୁକ୍ତି କର୍ତ୍ତୃପକ୍ଷ ।"

....

....

ଉପରୋକ୍ତ ସମସ୍ତ ବିଷୟକୁ ଦୃଷ୍ଟିରେ ରଖି, ଆମେ ବିଚାର କରିବୁ ଯେ ଓଡ଼ିଶା ସେବା ସଂହିତାର ନିୟମ 71 (a) ର ପ୍ରଥମ ପ୍ରାବଧାନ ଦ୍ୱାରା ପ୍ରଦତ୍ତ ବାଧ୍ୟତାମୂଳକ ଅବସରର କ୍ଷମତା ସହିତ ମୁଖ୍ୟ ନ୍ୟାୟିକ ଦଣ୍ଡାଧିକାରୀଙ୍କ ନିଯୁକ୍ତି କର୍ତ୍ତୃପକ୍ଷ ଉଚ୍ଚ ନ୍ୟାୟାଳୟ ନୁହଁନ୍ତି । ଏହି ପରିପ୍ରେକ୍ଷୀରେ, ଆମେ ଏହା ମଧ୍ୟ ସୂଚାଇ ପାରିବା ଯେ ଏହା ପ୍ରକୃତରେ କେଉଁଠି ଅସଙ୍ଗତ ହେବ, ଯଦିଓ ଉଚ୍ଚ ନ୍ୟାୟାଳୟ ଜଣେ ମୁନସିଫଙ୍କୁ ଅବସର ଦେଇପାରିବେ ନାହିଁ, କିମ୍ବା ସେହି ପ୍ରସଙ୍ଗରେ ଜଣେ ଜିଲ୍ଲା ବିଚାରପତି, ଯାହା ଶ୍ରୀ ନାୟକଙ୍କ ଦ୍ୱାରା ନ୍ୟାୟସଙ୍ଗତ ଭାବରେ ସ୍ୱୀକାର କରାଯାଇଛି, ଜଣେ ମୁଖ୍ୟ ନ୍ୟାୟିକ ମାଜିଷ୍ଟ୍ରେଟଙ୍କୁ ଅବସର ଦେବା ସ୍ଥିତିରେ ରହିବେ । ଆମେ ଭାବୁନାହୁଁ ଯେ ସମ୍ପୃକ୍ତ ବ୍ୟବସ୍ଥା ଆମକୁ ଏହି ଦୃଷ୍ଟିକୋଣ ଗ୍ରହଣ କରିବାକୁ ଅନୁମତି ଦିଏ ।

ଆଲୋଚନାର ଏହି ଦିଗକୁ ସମାପ୍ତ କରିବା ପୂର୍ବରୁ, ଆମେ କହିପାରିବା ଯେ ଆମେ ଆଇନଗତ ସ୍ଥିତି ବିଷୟରେ ସଚେତନ ଯେ ରାଜ୍ୟପାଳଙ୍କ ଦ୍ୱାରା ବାଧ୍ୟତାମୂଳକ ଅବସର ଆଦେଶ ପାରିତ କରିବା ଏକ ଆନୁଷ୍ଠାନିକ ବିଷୟ ଯାହା *ରାଜିୟାଙ୍କ* (ଉପରୋକ୍ତ) ମାମଲାରେ କୁହାଯାଇଛି କାରଣ, ଏହି ନିଷ୍ପତ୍ତି ଅନୁଯାୟୀ, ରାଜ୍ୟପାଳ କେବଳ ସେହି ପ୍ରସଙ୍ଗରେ ଏକ ଆଦେଶରେ ସ୍ୱାକ୍ଷର କରି ଉଚ୍ଚ ନ୍ୟାୟାଳୟଙ୍କ ସୁପାରିଶରେ କାର୍ଯ୍ୟ କରନ୍ତି; କିନ୍ତୁ ରାଜ୍ୟପାଳ ଆନୁଷ୍ଠାନିକ ଭାବରେ ଏକ ଅବସର ଆଦେଶ ପାରିତ କରିବାର ପ୍ରକ୍ରିୟା ପାଳନ କରିବାକୁ ପଡିବ । ଯେପର୍ଯ୍ୟନ୍ତ ରାଜ୍ୟପାଳଙ୍କ କୌଣସି ଆନୁଷ୍ଠାନିକ ଆଦେଶ ନାହିଁ, ଉଚ୍ଚ ନ୍ୟାୟାଳୟଙ୍କ ନିର୍ଦ୍ଦେଶ ଅନୁଯାୟୀ ବାଧ୍ୟତାମୂଳକ ଅବସର କାର୍ଯ୍ୟକାରୀ ହୋଇପାରିବ ନାହିଁ, ଯେମିତି *ରାଜିଆଙ୍କ* ନିଜସ୍ୱ ମାମଲାରେ ମତ ଦେଇଥିଲେ ।

ଉପରୋକ୍ତ ଉପସଂହାର ପହଞ୍ଚିବା ପରେ, ଶ୍ରୀ ରାୟଙ୍କ ଦ୍ୱିତୀୟ ନିବେଦନ ଉପରେ ବିଚାର କରିବାର ଆବଶ୍ୟକତା ନାହିଁ ଯେ ଆବେଦନକାରୀଙ୍କୁ ବାଧ୍ୟତାମୂଳକ ଅବସର ଆଦେଶ ଦେବା ପାଇଁ ବର୍ତ୍ତମାନର ମାମଲାରେ କୌଣସି ତଥ୍ୟ ନାହିଁ ....

ଉଚ୍ଚ ନ୍ୟାୟାଳୟର ଦୁଇ ଜଣିଆ ନ୍ୟାୟାଧୀଶଙ୍କ ଖଣ୍ଡପୀଠରେ ରାୟ ଉପରେ ଉଲ୍ଲେଖିତ ରାୟର ଶୃଙ୍ଖଳ ଏବଂ ବିଶେଷ କରି *ରାଜିୟାଙ୍କ* (ଉପରୋକ୍ତ) ମାମଲାରେ ରାୟ ସହିତ କଠୋର ଭାବରେ ଅନୁରୂପ । ତେଣୁ, ଆମେ ଆବେଦନ ଅଧୀନରେ ଥିବା ଆଦେଶରେ କୌଣସି ତ୍ରୁଟି ଦେଖୁନାହୁଁ ।

ଯଦି ମାମଲା ଏଠାରେ ସ୍ଥିର ରହିଥାଆନ୍ତା, ତେବେ କୌଣସି ସମସ୍ୟା ହୋଇନଥାଆନ୍ତା, କିନ୍ତୁ ପରବର୍ତ୍ତୀ କ୍ରମୋନ୍ନତି ଏହି ମାମଲାକୁ ଏକ ନୂଆ ମୋଡ଼ ଦେଇଛି ।

ଉଚ୍ଚ ନ୍ୟାୟାଳୟର ଦୁଇ ଜଣିଆ ନ୍ୟାୟାଧୀଶଙ୍କ ଖଣ୍ଡପୀଠର ରାୟ ପରେ, ଏହା ଜଣାପଡ଼େ ଯେ ପ୍ରଶାସନିକ ପକ୍ଷର ପୂର୍ଣ୍ଣ ନ୍ୟାୟାଳୟ ତା 7.11.91 ରିଖରେ ସମ୍ପୃକ୍ତ ନ୍ୟାୟିକ ଅଧିକାରୀଙ୍କ ବାଧ୍ୟତାମୂଳକ ଅବସର ପାଇଁ ସରକାରଙ୍କୁ ଏକ ସୁପାରିଶ କରିବାକୁ ନିଷ୍ପତ୍ତି ନେଇଥିଲେ । ସେହି ସୁପାରିଶକୁ ତା 26.11.91 ରିଖରେ ସରକାରଙ୍କୁ ପଠାଯାଇଥିଲା । ଇତି ମଧ୍ୟରେ, ଉଚ୍ଚ ନ୍ୟାୟାଳୟ ସ୍ୱତନ୍ତ୍ର ଅନୁମତି ଆବେଦନ ମାଧ୍ୟମରେ ବିଭାଗୀୟ ଖଣ୍ଡପୀଠର ରାୟ ମଧ୍ୟ ଜାରି କରିଥିଲେ, ଯେଉଁଥିରୁ ବର୍ତ୍ତମାନର ଆବେଦନ ଆସିଛି ଏବଂ ନୋଟିସ୍ ପର୍ଯ୍ୟାୟରେ କରାଯାଇଥିବା ତା 19.12.91 ରିଖର ଏକ ମଧ୍ୟବର୍ତ୍ତୀକାଳୀନ ଆଦେଶ ନିମ୍ନରେ ଦିଆଗଲା :-

> "ଏସ୍.ଏଲ୍.ପି. ଏବଂ ଆଇ.ଏ. ସଂଖ୍ୟା 1/91ରେ ନୋଟିସ୍ ଜାରି କରନ୍ତୁ ଏବଂ ଏସ୍.ଏଲ୍.ପି. (C) ସଂଖ୍ୟା 18266/91କୁ ସଂଲଗ୍ନ କରନ୍ତୁ । ଇତି ମଧ୍ୟରେ, ଆକ୍ଷେପିତ ରାୟର କାର୍ଯ୍ୟକାରିତା ସ୍ଥଗିତ ରହିବ ।
>
> ଉତ୍ତରଦାତା ସଂଖ୍ୟା 1 ପାଇଁ ବିଦ୍ୱାନ ଅଧିବକ୍ତାଙ୍କ ଦ୍ୱାରା କୁହାଯାଇଛି ଯେ ତାଙ୍କୁ ଯୋଗଦେବାକୁ ଅନୁମତି ଦିଆଯାଇଥିଲା । ଆମର ବର୍ତ୍ତମାନର ଆଦେଶକୁ ଦୃଷ୍ଟିରେ ରଖି ସେ ବର୍ତ୍ତମାନ ଯୋଗ ଦେଇଥିବା ପଦବୀରେ କାର୍ଯ୍ୟ କରିବେ ନାହିଁ ।
>
> ଉତ୍ତରଦାତା ସଂଖ୍ୟା 1କୁ ନିଜର ପ୍ରତିଉତ୍ତର ସତ୍ୟପାଠ ଦାଖଲ କରିବା ପାଇଁ ଏକ ମାସର ସମୟ ଦିଆଯାଇଥାଏ ଏବଂ ତା'ପରେ ଆବେଦନକାରୀଙ୍କୁ ପ୍ରତ୍ୟୁତ୍ତର ଦାଖଲ କରିବା ପାଇଁ ଦୁଇ ସପ୍ତାହର ସମୟ ଅନୁମତି ଦିଆଯାଏ ।"

ପୂର୍ଣ୍ଣ ନ୍ୟାୟାଳୟର ସୁପାରିଶ ଗ୍ରହଣ କରାଯିବା ପରେ, ସରକାର ତା 2.12.91 ରିଖରେ ଏହି ଆବେଦନ ଉପରେ ଆଗକୁ ନ ବଢିବା ପାଇଁ ନିଷ୍ପତ୍ତି ନେଇଥିଲେ ଯେହେତୁ ଏହି ମାମଲା ସର୍ବୋଚ୍ଚ ନ୍ୟାୟାଳୟରେ ବିଚାରାଧୀନ ଅଛି । ସୁପାରିଶ ଆଧାରରେ ସେମାନେ ଆଗକୁ କାର୍ଯ୍ୟାନୁଷ୍ଠାନ ଗ୍ରହଣ କରିବାକୁ ମନା କରିଦେଇଥିଲେ । ସରକାର ଏହା କରିପାରି ନ ଥିଲେ । ଉଚ୍ଚ ନ୍ୟାୟାଳୟର ସୁପାରିଶକୁ ରାଜ୍ୟପାଳଙ୍କ ନିକଟକୁ ପଠାଇବା ପାଇଁ ସରକାରଙ୍କ ପଥ ଉନ୍ମୁକ୍ତ ଥିଲା, ଯିଏକି ଉଚ୍ଚ ନ୍ୟାୟାଳୟ ଦ୍ୱାରା କରାଯାଇଥିବା ସୁପାରିଶ ଅନୁଯାୟୀ ଏକ ଆଦେଶ ପାରିତ କରିଥାନ୍ତେ, ଯେମିତି *ଇନ୍ଦର ପ୍ରକାଶ ଆନନ୍ଦଙ୍କ*

ମାମଲାରେ (ଉପରୋକ୍ତ) ନିର୍ଣ୍ଣୟ କରାଯାଇଛି, କାରଣ ଉଚ୍ଚ ନ୍ୟାୟାଳୟର ସୁପାରିଶ ସରକାରଙ୍କ ପାଇଁ ବାଧ୍ୟତାମୂଳକ ଥିଲା ।

ଉଚ୍ଚ ନ୍ୟାୟାଳୟର ସୁପାରିଶ କ୍ରମେ ବାଧ୍ୟତାମୂଳକ ଅବସର ଆଦେଶ ନଦେବା ଦ୍ୱାରା, ଏହି ଅର୍ଥରେ ଏକ ବିଚିତ୍ର ପରିସ୍ଥିତି ସୃଷ୍ଟି ହୋଇଥିଲା ଯେ ନ୍ୟାୟିକ ଅଧିକାରୀମାନେ ନା ସେବାରେ ଥିଲେ ନା ସେମାନେ ବୈଷୟିକ ଦୃଷ୍ଟିରୁ ଚାକିରିରୁ ବାହାର ହୋଇଯାଇଥିଲେ । ତେବେ ସେମାନେ କୌଣସି କାର୍ଯ୍ୟ ସମ୍ପାଦନ କରିନଥିଲେ । ତେଣୁ ବର୍ତ୍ତମାନ ପ୍ରଶ୍ନ ଉଠୁଛି ଯେ ଏହି ନ୍ୟାୟାଳୟ ଦ୍ୱାରା ପକ୍ଷମାନଙ୍କ ମଧ୍ୟରେ ନିରପେକ୍ଷତା ସନ୍ତୁଳନ କରିବା ପାଇଁ କେଉଁ ଉପାୟରେ ଉପଶମ ପ୍ରସ୍ତୁତ କରାଯାଇପାରିବ, ଯାହା ଦ୍ୱାରା ମକଦ୍ଦମାଟିକୁ ସ୍ଥିରୀକୃତ କରାଯାଇପାରିବ ।

ଦେୱାନୀ ଆବେଦନ ସଂଖ୍ୟା 4751/92 ରେ ପ୍ରଥମ ଉତ୍ତରଦାତା ଆବେଦନ ବିଚାରାଧୀନ ଥିବା ଅବସ୍ଥାରେ ମୃତ୍ୟୁବରଣ କରିଛନ୍ତି । ତାଙ୍କ ବିଧିକ ପ୍ରତିନିଧିମାନଙ୍କୁ ରେକର୍ଡରେ ଅଣାଯାଇଥିଲା । ଅନ୍ୟ ଦୁଇଟି ଆବେଦନରେ ପ୍ରଥମ ଉତ୍ତରଦାତା ଅବସର ନେଇସାରିଛନ୍ତି ।

ରାଜ୍ୟ ସରକାରଙ୍କ ପକ୍ଷରୁ ହାଜର ହୋଇଥିବା ବିଦ୍ୱାନ ମହାଧିବକ୍ତା ଶ୍ରୀ ଜୟନ୍ତ ଦାସ ତଥା ଉଚ୍ଚ ନ୍ୟାୟାଳୟ ପକ୍ଷରୁ ହାଜର ହୋଇଥିବା ବିଦ୍ୱାନ ଓକିଲ ନ୍ୟାୟିକ ଅଧିକାରୀମାନଙ୍କ ତରଫରୁ ଦିଆଯାଇଥିବା ପ୍ରସ୍ତାବ ସହିତ ଯଥାର୍ଥରେ ସହମତ ହୋଇଥିଲେ ଯେ ହାଇକୋର୍ଟଙ୍କ ପୂର୍ଣ୍ଣ ନ୍ୟାୟାଳୟ ଦ୍ୱାରା କରାଯାଇଥିବା ତା 7.11.91 ରିଖର ସୁପାରିଶ ଆଧାରରେ, ସରକାରଙ୍କ ଦ୍ୱାରା ସୁପାରିଶ ଗ୍ରହଣ କରାଯିବା ତାରିଖ ଠାରୁ ଅର୍ଥାତ୍ ତା 2.12.91 ରିଖରୁ ନ୍ୟାୟିକ ଅଧିକାରୀଙ୍କ ବାଧ୍ୟତାମୂଳକ ଅବସରର ଏକ ଆନୁଷ୍ଠାନିକ ଆଦେଶ ପାରିତ କରିବାକୁ ରାଜ୍ୟ ରାଜ୍ୟପାଳଙ୍କୁ ଅନୁରୋଧ କରାଯାଉ । ନ୍ୟାୟିକ ଅଧିକାରୀମାନେ (ଯେଉଁଥିରେ ସି.ଏ. ସଂଖ୍ୟା 4751/92 ରେ ମୃତ ପ୍ରଥମ ଉତ୍ତରଦାତା ମାମଲାରେ ବିଧିକ ପ୍ରତିନିଧି ଅନ୍ତର୍ଭୁକ୍ତ ହେବେ) ଏହିପରି, ତା 2.12.91ରିଖ ପର୍ଯ୍ୟନ୍ତ ସେମାନଙ୍କର ଦରମା, ଭତ୍ତା ଏବଂ ଅନ୍ୟାନ୍ୟ ସମସ୍ତ ଆନୁସଙ୍ଗିକ ସୁବିଧା ପାଇବାକୁ ହକଦାର ହେବେ । ଏହି ପ୍ରସ୍ତାବ ଆମ ଦୃଷ୍ଟି ମଧ୍ୟ ଆକର୍ଷିତ କରେ କାରଣ ଏହା ପକ୍ଷମାନଙ୍କ ମଧ୍ୟରେ ଯଥାର୍ଥତା ସନ୍ତୁଳିତ କରିବ ଏବଂ ଏତେ ଦିନ ଧରି ଅନାବଶ୍ୟକ ଭାବରେ ବିଚାରାଧୀନ ଥିବା ବିବାଦକୁ ଶୂନ୍ୟ କରିବ । ଉପରୋକ୍ତ ସର୍ତ୍ତାବଳୀ ଅନୁଯାୟୀ ବକେୟା ଅର୍ଥ ଏହି ରାୟ ଆସିବାର ତିନି ମାସ ମଧ୍ୟରେ ନ୍ୟାୟିକ ଅଧିକାରୀମାନଙ୍କୁ ପ୍ରଦାନ କରାଯିବ ।

ସେହି ଅନୁଯାୟୀ ଆବେଦନଗୁଡ଼ିକର ସମାଧାନ କରାଯାଇଛି । ଖର୍ଚ୍ଚ ବିଷୟରେ କୌଣସି ଆଦେଶ ରହିବ ନାହିଁ ।

ଆର୍.ପି. ଆବେଦନଗୁଡ଼ିକର ସମାଧାନ କରାଗଲା ।

<u>ଅସ୍ୱୀକରଣ</u>

"ଉପଭାଷାରେ ଅନୁବାଦିତ ରାୟ କେବଳ ମକଦ୍ଦମାରେ ପକ୍ଷଭୁକ୍ତ ବ୍ୟକ୍ତିଙ୍କର ସୀମିତ ବ୍ୟବହାର ଏବଂ ତାଙ୍କ ଆଞ୍ଚଳିକ ଭାଷାରେ ବୋଧଗମ୍ୟ ହେବା ନିମନ୍ତେ ଉଦ୍ଦିଷ୍ଟ ଏବଂ ଅନ୍ୟ କୌଣସି ଉଦ୍ଦେଶ୍ୟ ନିମନ୍ତେ ଏହା ବ୍ୟବହାର କରାଯାଇନପାରେ । ସମସ୍ତ ବ୍ୟବହାରିକ ଏବଂ ସରକାରୀ ଉଦ୍ଦେଶ୍ୟ ନିମନ୍ତେ ରାୟର ଇଂରାଜୀ ସଂସ୍କରଣଟି ପ୍ରାମାଣିକ ବିବେଚିତ ହେବ ଏବଂ ସମସ୍ତ କାର୍ଯ୍ୟାନ୍ୱୟନ ଏବଂ ନିଷ୍ପାଦନ ନିମନ୍ତେ ଏହା ଉପଯୁକ୍ତ ବିବେଚିତ ହେବ ।"

<u>ଭାଷାନ୍ତର :</u>

ରଶ୍ମିତା ମୁର୍ମୁ ,
ଅନୁବାଦିକା,
ଓଡ଼ିଶା ଉଚ୍ଚ ନ୍ୟାୟାଳୟ , କଟକ ।